

Medborgardeltagande som metod för demokratisering av stadsplaneringsprocesser

- En fallstudie av stadsbyggnadsprojektet Amiralstaden i Malmö

LUNDS
UNIVERSITET

Michaela Brynhildsen
2019-05-29

SGEL36: Examensarbete inom kandidatprogrammet för samhällsplanering
Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi
Vårterminen 2019
Handledare: Ola Jonsson

Abstract:

Public participation within urban planning has been a big part of academic and political discussions during the last decades, gaining even more popularity today. Due to issues within the representational democracy many stress the need for a greater inclusion of the public's knowledge and opinions within urban development and planning processes. This paper aims to examine *How public participation can strengthen democracy and social sustainability within processes of urban planning*. This was done through a case study of the urban project Amiralstaden in Malmö, Sweden. The case study was structured based on four separate questions;

- *How has Malmö city worked with knowledge alliances in Amiralstaden?*
- *Which degree of public participation and citizen power can be recognized within the project?*
- *Which obstacles, successes and learnings can be identified within the planning process of Amiralstaden thus far?*
- *How has participation design influenced the project and how can it contribute to extended citizen power?*

To examine these questions data was collected through documents and interviews with three key stakeholders within the project and later analysed with theories based on inclusion and democracy, citizen power, local knowledge and participation design. By analysing Amiralstaden I identified that democracy and social sustainability can be strengthened through public participation; this, when including a wide representation of social groups, development of common trust and collective learning. For this to be possible I also stress the need for long term collective processes, knowledge transfer and extended citizen power.

Keywords: *Amiralstaden, Public participation, Democracy, Social Sustainability, Inclusion, Local Knowledge, Citizen power, Participation design, Knowledge alliances*

Innehållsförteckning:

1. INLEDNING	5
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	6
1.2 AVGRÄNSNING	7
1.3 TIDIGARE FORSKNING	8
1.4 DISPOSITION	9
2. BAKGRUND	10
2.1 BEGREPPSFÖRKLARING	10
2.2 MEDBORGARDELTAGANDE I SVENSK STADSPLANERING	11
2.2.1 <i>Kritik mot praktiskt utförande av medborgardialoger</i>	14
3. TEORI	16
3.1 DEMOKRATI OCH SOCIAL INKLUDERING	16
3.2 GRADER AV MEDBORGARMAKT	17
3.3 LOKAL KUNSKAP I PLANERINGSPROCESSER	21
3.3.1 <i>Bermans stege för metoder inom offentligt deltagande</i>	23
3.4 PARTICIPATIONSDESIGN	25
3.5 KRITIK MOT TEORIER	26
4. METOD	28
4.1 VÄRDERINGAR INOM SAMHÄLLSVETENSKAPLIG FORSKNING	28
4.2 FALLSTUDIEN	28
4.3 DOKUMENTANALYS	29
4.4 INTERVJUER	30
4.4.1 <i>Genomförande</i>	30
4.4.2 <i>Reliabilitet och validitet</i>	31
4.4.3 <i>Forskningsetik</i>	31
4.5 METODDISKUSSION	32
5. ANALYS	34
5.1 AMIRALSSTADENS GEOGRAFI OCH UPPKOMST	34
5.1.1 <i>Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö</i>	36
5.1.2 <i>Mål för Amiralstaden</i>	37
5.2 PLANERINGSPROCESSEN AV AMIRALSSTADEN	38
5.2.1 <i>Kunskapsallianser</i>	39
5.3 DEMOKRATI OCH SOCIAL INKLUDERING I AMIRALSSTADEN	40
5.3.1 <i>Representation</i>	41
5.4 GRAD AV MEDBORGARMAKT	42
5.5 LOKAL KUNSKAP I AMIRALSSTADEN	44
5.6 INFLUENSER FRÅN PARTICIPATIONSDESIGN	46
5.7 HINDER, FRAMGÅNGAR OCH LÄRDOMAR	47
5.7.1 <i>Hinder inom projektet</i>	47
5.7.2 <i>Framgångar inom projektet</i>	48
5.7.3 <i>Lärdomar för framtiden</i>	49
6. SLUTSATS	50
6.1 SLUTSATSER UTIFRÅN ANALYS	50
6.2 HUR KAN ETT ÖKAT MEDBORGARDELTAGANDE BIDRA TILL EN DEMOKRATISK OCH SOCIALT HÅLLBAR STADSPLANERING?	53
6.3 REFLEKTIONER	54
6.4 VIDARE FORSKNING	54

6.4.1 Vidare intervjuer	55
6.4.2 Analys av Amiralstadsens slutresultat.....	55
6.4.3 Andra metoder för medborgardeltagande.....	55
REFERENSER	56
MUNTliga KÄLLOR.....	58
FIGURER	59
BILAGOR	60
INTERVJUGUIDE 1. 2019-04-16	60
INTERVJUGUIDE 2. 2019-04-26	61

1. Inledning

Vår tids stora samhällsomdaning medför en rad komplexa samhällsproblem och nya konfliktmönster. Globalisering, migration och urbanisering har flätat samman det lokala med det globala och verkar endast förstärkas. Detta innebär att statens roll förändras, liksom det civila samhället och det politiska landskap vi lever i. Den sociala hållbarheten sätts på prov och vi befinner oss i en tid då samhällsutvecklingen präglas av ökad heterogenitet och social polarisering. Människors delaktighet och medskapande för social hållbarhet ställs därför på sin spets och det civila samhällets mångfald ställer krav på nya dialogmetoder (Abrahamsson, 2016).

Diskussionen gällande medborgardialoger i Sverige har präglat stadsplanering under en längre tid och har, tidigare och idag, sett ut på olika sätt. Övergången från nationalstatsprojekt med traditionella metoder för samhällsstyrning (government) till det posttraditionella nätverkssamhället med sina mer partnerskapsbaserade sätt för styrning (governance) riskerar förstärka det demokratiska underskottet (Ibid). Med tiden har nya ideal och krav växt fram inom stadsplaneringen och invånarens roll i processer för urban utveckling ses på vissa håll förändras. Medborgardialoger får allt större utrymme och ord som delaktighet och demokrati har börjat få en mer betydande roll i planeringsdiskursen (Stenberg et al., 2013:141). Idéer och ideal för hur planeringsprocesser, medborgardeltagande och framtidens demokratiska system ska se ut konkurrerar med varandra. Att arbeta med medborgardialog och ökat deltagande är något som möts med stor optimism, samtidigt som många också ställer sig kritiska till dess syfte och potentiella konsekvenser. En bestående fråga gällande medborgares deltagande i planeringsprocesser är dock hur dessa metoder och forum bör utformas. Klassiska dialogprocesser präglas av lågt deltagande, homogen representation och en upplevd maktlöshet hos medborgarna. Detta ställer nya krav på utformningen av planeringsprocesser och kommuner runt om i landet kan ses testa nya system för att öka deltagandet och medborgarnas röst (Ibid:18).

Malmö stad är en utav de kommuner som idag kan ses arbeta med nya former av medborgardeltagande. I sin slutrapport från 2013 förslog Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö stadsbyggnadsprojektet Amiralstaden, med ett övergripande syfte att arbeta för mer jämlika förutsättningar vad gäller medborgarnas hälsa och välmående (Malmö stad,

2018). Amiralstaden är ett samlingsnamn för de stadsutvecklingsprocesser och projekt som utgår från Station Rosengård i Malmö och tar sitt geografiska anspråk mellan Sofielund, Annelund, Östra Sorgenfri, Emilstorp och Rosengård. Projektet tog sin form 2016 och ska bidra till att fler Malmöbor uppnår en hållbar försörjning, ökad jämlikhet i hälsa och ett mer hållbart vardagsliv. Projektet Amiralstaden sticker ut jämfört med den nationella planeringsnormen då det är både experimentellt och konventionellt. Här testas nya arbetsformer med aktörer som vanligtvis inte är än del av stadsutvecklingen, med en blandning av fastighetsägare, näringsidkare, verksamheter, föreningar och medborgare. Betydande för projektet är arbetet med kunskapsallianser, en metod som ska tillåta möte av synlig och osynlig kunskap, makthavare och invånare med olika bakgrunder (Ibid). Med den växande diskussionen gällande medborgares inflytande i stadsutvecklingen har också flera deltagandemodeller testats runt om i världen. Inom Amiralstaden planeringsprocess syns influenser från participationsdesign, en metod som växt fram från designfältet och blivit en allt tydligare inspiration inom processer för urban utveckling. Participationsdesign sätter samman människor från olika bakgrunder och involverar en rad olika aktörer i utveckling och design med målet att låta användaren vara drivande i problemformulering så väl som slutresultat (Sanders, Strappers, 2008). Här värdesätts relationer, tillit och kunskapsspridning med hoppet om att skapa en mer demokratisk stadsplanering. Arbetet i Amiralstaden innebär en balansgång mellan olika intressen och arbetskulturer och ska säkras genom tillit och transparens (Malmö stad, 2018). Hur Amiralstaden ska se ut är ännu inte bestämt, utan kommer succesivt att utvecklas tillsammans med de aktörer som vill delta i arbetet.

I denna uppsats undersöker jag hur planeringsprocessen av stadsbyggnadsprojektet Amiralstaden i Malmö sett ut, med fokus på frågor om medborgardeltagande och medborgarmakt. Genom analys av planeringsdokument och intervjuer med deltagare i projektet ställs resultaten mot ett teoretiskt ramverk med grund i frågor om demokrati och social inkludering, medborgarmakt och lokal kunskap i planeringsprocesser.

1.1 Syfte och frågeställning

Det globala nätverkssamhället och nationalstatens förändrade roll ställer nya krav på dialog och medborgerlig delaktighet (Abrahamsson, 2016). Dialogens politik och praktik är i Sverige öppen för påverkan och runt om i landet skapas just nu nya tjänster och projekt för att utveckla nya metoder för medborgardialoger och ökat deltagande (Stenberg et al., 2013:47).

Syftet med denna uppsats är därför att undersöka hur metoder för utökat deltagande kan bidra till en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering. Detta genomförs genom en fallstudie av Amiralstaden i Malmö, ett stadsutvecklingsprojekt vars mål är att arbeta demokratiskt och inkluderande för en långsiktigt hållbar stad. Denna uppsats avgränsas till detta projekt med syftet att skapa en kvalitativ analys berörande Amiralstadsens planeringsprocess och arbete med medborgardeltagande. Genom att lyfta hur en kommun arbetat i ett projekt hoppas jag kunna inspirera vidare stadsplaneringsprocesser. Lösningen lär inte ligga i att kopiera Amiralstaden, utan att lära sig av varandra och utveckla nya metoder anpassat utefter lokala behov och förutsättningar. Med denna uppsats vill jag således lyfta frågan om medborgardeltagande, demokrati och social hållbarhet, något jag hoppas se vidare forskning om i framtiden.

För att besvara huvudfrågan *Hur kan ett ökat medborgardeltagande bidra till en demokratisk och socialt hållbar stadsplanering* utgår uppsatsen ifrån fyra frågeställningar;

- *Hur har Malmö Stad arbetat med kunskapsallianser i Amiralstaden?*
- *Vilken grad av medborgardeltagande och medborgarmakt kan identifieras i projektet?*
- *Vilka hinder, framgångar och lärdomar kan hittills identifieras i Amiralstadsens planeringsprocess?*
- *Hur har Amiralstaden influerats av participationsdesign och hur kan denna metod bidra till utökad medborgarmakt?*

1.2 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas tematiskt gällande frågor om demokrati och social hållbarhet i relation till medborgardeltagande inom stadsplaneringsprocesser. Min huvudfråga ämnar i huvudsak besvaras av mina underfrågor, uppsatsen avgränsas på så vis också geografiskt till stadsbyggnadsprojektet Amiralstaden, beläget i Malmö stad. I och med denna avgränsning kommer inga andra projekt, internationellt eller i Sverige, att analyseras. Denna uppsats berör frågor om medborgardeltagande med en fokus på planeringsprocessen och deltagandet inom Amiralstaden. I och med detta baseras analysen på frågor gällande Amiralstadsens pågående planeringsprocess, den berör således inte planeringsförslag eller andra fysiska resultat kopplat till projektet. Samtliga intervjupersoner som deltagit i projektet har haft en ledande roll och

varit anställda inom projektet. Denna uppsats studerar på så vis inte medborgares eller utomstående aktörers upplevelser av projektets planeringsprocess.

1.3 Tidigare forskning

Frågor om medborgardeltagande och medborgarmakt har länge varit sammanflätat med frågor så som demokrati, social inkludering och social hållbarhet. Detta har länge varit en diskussion som stått i centrum för akademien så väl som politiska forum och participation har blivit ett populärt slagord inom urban utveckling (Kotus, Sowada, 2017). Till grund för denna uppsats står bland annat tidigare forskning som berör liknade planeringsprojekt och demokratifrågor. Ett av de projekt som berör mycket liknande frågor är Mellanplatsprojektet, ett transdisciplinärt forskningsprojekt med tolv deltagare från olika bakgrunder inom akademien, arbetande inom Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen samt företagare. Mellanplatsprojektet pågick 1 januari 2011 till 31 mars 2013 och förvaltades av Göteborgs miljövetenskapliga centrum på Chalmers tekniska högskola med Jenny Stenberg som projektledare (Stenberg et al., 2013:5). Projektet Mellanplats (2013) skriver om dialogens platser och former med utgångspunkt i två stadsdelar i Göteborg. Dessa texter berör frågor om makt och dialog, medskapande design, dialogens politik och om att en ny roll för planerare är på väg att utvecklas. Detta projekt resulterade i en bok med samlade skrifter från de olika deltagarna. *Framtiden är redan här* erbjuder en mångsidig och djupgående bild av demokrati och medborgardeltagande och har varit till god hjälp vid skrivandet av denna uppsats.

Vidare har också Hans Abrahamssons forskningsessä *Vår tids stora samhällsomdaning* (2016) varit till stor hjälp för en bakgrund i frågor om medborgardeltagande, politik och samhällsfrågor. Forskningsessän skrevs år 2016 på uppdrag från SKL och berör frågor om politiskt ledarskap, social hållbarhet och medborgardialog. Abrahamsson är docent i freds- och utvecklingsfrågor vid institutionen för Globala studier vid Göteborgs universitet. I sin forskning uppmärksammar han samhällsutmaningar och hur de påverkar toppolitiker, samt hur de kan arbeta för att förebygga social oro och främja en positiv säkerhet. I samband med forskningen har bland annat samtal med olika politiker först för att ge en bättre förståelse för lokala förutsättningar och perspektiv. Abrahamssons forskning ämnar förklara vikten av delaktighet och medskapande samt vilka krav det ställer på ledarskapet (Ibid).

1.4 Disposition

Kapitel 1. I detta kapitel presenteras projektet med inledning, uppsatsens syfte och frågeställningar samt avgränsning. För en tydligare inblick i ämnesvalet följer sedan tidigare forskning.

Kapitel 2. I detta kapitel presenteras först en begreppsförklaring av osynlig kunskap och social hållbarhet. Kapitlet fortsätter med en bakgrund i medborgardeltagande i svensk stadsplanering. Detta upplägg har valts för att ge läsaren en tydlig bakgrund och introduktion till ämnet, samt en vidare förståelse för ämnets betydelse och relevans.

Kapitel 3. I detta kapitel presenteras den teoretiska bakgrund som senare analyserats mot det empiriska materialet. Här presenteras demokrati och social inkludering av Iris Marion Young, grader av medborgarmakt av Sherry Arnstein, lokal kunskap av Tal Berman samt en bakgrund i participationsdesign. Kapitlet avslutas med kritik och reflektioner gällande samtliga teorier.

Kapitel 4. I detta kapitel presenteras material och metodval samt genomförande av uppsatsen. Här beskrivs insamling av primär- och sekundärdata samt varför och hur de samlats in och analyserats. Kapitlet avslutas med en metoddiskussion för att underlätta läsarens förståelse gällande de val som gjorts och eventuella svagheter som kan identifieras.

Kapitel 5. I detta kapitel presenteras uppsatsens analys. Detta kapitel utgår ifrån en bakgrund i Amiralstadens plandokument och fortsätter med analys av planeringsprocessen där empirin ställs mot det teoretiska ramverket.

Kapitel 6. I detta kapitel presenteras uppsatsens slutsats. Här sammanfattas de slutsatser som kan dras utifrån analysen med fokus på de frågeställningar som presenteras i kapitel 1. Kapitlet avslutas med egna reflektioner och förslag på vidare forskning som är relevant för ämnet.

2. Bakgrund

Detta kapitel introduceras med en begreppsförklaring för att ge läsaren en tidig definition av två frekvent förekommande begrepp. För att ge läsaren en tydligare inblick i hur stadsplaneringen fungerar i Sverige följer sedan ett avsnitt gällande hur medborgardeltagande har sett ut och ser ut i landet idag.

2.1 Begreppsförklaring

Här presenteras Social hållbarhet och Osynlig kunskap. Social hållbarhet är ett centralt begrepp i Malmös arbete med Amiralstaden och det blir på så vis av stor vikt att definiera vad som menas med denna hållbarhetsdimension. Osynlig kunskap är ett centralt begrepp i arbetet med kunskapsallianser som Malmö stad etablerat i Amiralstaden och dyker på så vis upp frekvent i denna uppsats.

Social hållbarhet

Social hållbarhet är tillsammans med ekologi och ekonomi en del av de tre hållbarhetsdimensionerna som ofta behandlas vid diskussion gällande stadsplanering och hållbar utveckling. Folkhälsomyndigheten definierar ett socialt hållbart samhälle som ett jämställt och jämlikt samhälle med ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett socialt hållbart samhälle är tolerant och låter människors lika värde stå i centrum, något de menar kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Social hållbarhet anses ofta ha en avgörande betydelse för det demokratiska samhället och vara nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle behöver arbeta långsiktigt, tåla påfrestningar och vara anpassningsbart och förändringsbenäget (Folkhälsomyndigheten, 2018). I Sverige och däribland Malmö, ökar sociala skillnader i hälsa mellan olika sociala grupper i befolkningen. Detta, menar Malmö Stad, syns när skillnader mäts i faktorer så som livslängd, skolresultat, hushållsekonomi, tillgång till arbete, delaktighet i samhället och tillit. Sett från etiska, demokratiska och samhällsekonomiska perspektiv är dessa växande sociala skillnader ohållbara. Malmö Stad fokuserar på social hållbarhet för att förbättra hälsan och levnadsvillkoren för alla invånare i staden, någon de menar ska motverka de klyftor som ökat inom staden under de senaste tjugo åren (Malmö stad, 2013).

Osynlig kunskap – Tacit knowledge

Osynlig kunskap¹ har länge diskuterats inom områden så som design och kollektivt skapande. Begreppet utvecklades först av vetenskapsfilosofen Michael Polanyi (1891–1976). Polanyi är bland annat känd för sina bidrag till debatten om vetenskapens ställning i samhället på 40- och 50-talet. Han utvecklade under sin tid idén om osynlig kunskap i *Personal Knowledge* (1958) och gav senare en mer sammanfattad framställning av sina tankar i boken *The Tacit Dimension* (1967) (Bohlin, 2009). Denna form av kunskap grundar sig i idén att vi vet och kan mer än vad vi kan berätta och formulera. Osynlig kunskap kan på så vis beskrivas som en mer icke-formaliserad kunskap, baserad på människans erfarenhet. Kriteriet på att vi har en viss färdighet är på så vis inte att vi exempelvis kan beskriva i ord ”hur man gör något”, utan snarare att vi kan utföra vissa praktiska uppgifter. Osynlig kunskap menar många är en viktig och ofta undervärderad form av yrkeskunskap, vardagskunskap och vetenskapligt vetande, samt att det funnits en otillräcklig medvetenhet om detta inom filosofi, arbetsliv och vardagstänkande (Ibid). Att inkludera en variation av människor i processer och utveckla metoder för att kommunicera kunskap, teoretisk så väl som osynlig, kan på så vis vara en viktig del av exempelvis stadsplaneringsprocesser.

2.2 Medborgardeltagande i svensk stadsplanering

Medborgardialog är ett gemensamt namn för de processer där kommuner fattar beslut om att involvera medborgarna (Munthe, 2019). Diskussionen gällande medborgardialoger i Sverige har präglat stadsplanering under en längre tid och har, tidigare och idag, sett ut på olika sätt. Övergången från nationalstatsprojekt med traditionella metoder för samhällsstyrning (government) till det posttraditionella nätverkssamhället med sina mer partnerskapsbaserade sätt för styrning (governance) riskerar förstärka det demokratiska underskottet (Abrahamsson, 2016). Samhällsplaneringen i Sverige var fram till 1980-talet starkt präglad av välfärdssamhället och det skapades riktlinjer för hur stadsplanerare skulle arbeta inom välfärdsmodellen. Detta samhälle utgjordes av flertalet gemensamma värden som kunde identifieras som allmänintresse. En planering likt detta kan jämföras med vad som kallas för rationell planering och bygger på att planerare söker consensus där den optimala kollektiva nyttan eftersträvas. Inom denna tradition sätts full tilltro till stadsplanerarens kunskap och expertis och den allmänna uppfattningen grundas i att planeraren utgår ifrån samhällets bästa

---

¹ Osynlig kunskap kan också gå under namnen ”tyst kunskap” och ”samhällsbaserad kunskap”.

(Karlsson, 2016). Idag möter vi nya komplexa samhällsproblem och konfliktmönster. Globalisering, migration och urbanisering knyter samman det lokala med det globala vilket ställer nya krav på samhället, statens roll och det politiska landskapet. Hans Abrahamsson (2016) skriver i forskningsessän *Vår tids stora samhällsomdaning* att den sociala hållbarheten nu sätts på prov och att vi befinner oss i en tid då samhällsutvecklingen präglas av ökad heterogenitet och social polarisering. Globaliseringen har medfört att statens roll i Sverige, i och med städernas ökade betydelse och vår tids industriella omställning, förändrats, något Abrahamsson menar medfört påfrestningar på den sociala sammanhållningen och lämnat många medborgare till att känna sig utanför vår tids samhällsutveckling. I och med detta menar han att förtroende för politiker minskat och likaså den sociala tilliten på en lokal nivå. Många människor känner sig isolerade från samhällsutvecklingen och landet glider isär både vad gäller stad och land så väl som inom städer genom uppdelning av stadsdelar och bostadsområden. Många städer befinner sig idag i ett spänningsfält vad gäller rollen som regional tillväxtmotor och arena för sociala konflikter, något Abrahamsson menar ställt nya krav på stadsplanering och medborgardeltaktighet (Ibid).

Under nationalstatens framväxt betraktades politiker och planerare som representanter för samhället och fokus låg på den ekonomiska tillväxten i landet. Medborgaren sågs som en synonym för nationalismen. Detta utvecklades sedan och en ny, mer komplex, syn på medborgarskapet kom. Med tiden har kraven på deltagande inom stadsplaneringsprocesser ökat, där fokus ofta legat på utvidgad demokrati, dialog och politisk delaktighet för en socialt hållbar urban utveckling. Idag har flera kommuner börjat lägga allt större vikt vid frågan gällande hur medborgarnas deltagande i det gemensamma samhällsbygget kan öka. Medborgarinitiativ av olika slag började med detta initieras och tog allt större plats i den medborgerliga samhällsreflektionen. Idag kan vi se en stor optimism kring medborgardialoger, något som kommit att bli en trend i den svenska demokratiutvecklingen. Hur institutioner för medborgardeltagande bör utformas för att stärka den representativa demokratin är dock något som det finns delade åsikter kring. Under 1900-talet utvecklades den representativa demokratis institutioner, någon som under 2000-talet hittills utmanats och vidareutvecklats (Stenberg et al., 2013:18). Internationellt så väl som nationellt finns det olika ideal och idéer gällande hur framtidens demokratiska system bör se ut och vilka metoder som ska användas för att medborgares deltagande ska kunna stärkas. I Sverige skrevs år 2000 SOU 2000:1, *En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet*. Här tryckte regeringen på att så väl politiska som ekonomiska ledare på olika nivåer i samhället måste intensifiera

sina ansträngningar för att föra dialog utifrån en insikt om respekt för varandras mandat och ömsesidighetens villkor (SOU 2000:1). Det nya seklets demokrati har således ansetts behöva mer deltagande inom demokratin med delibertiva kvalitéer, något som nationellt sett bör genomföras genom medborgardialoger. I Sverige infördes år 1987 genom plan- och bygglagen lagstadgad medborgerlig rätt till insyn och inflytande i planeringens olika skeden. Detta visar på hur initiativen mot medborgarinflytande ökat de senaste decennierna, men det har också bemötts med kritik gällande bakomliggande motiv och praktik av denna insyn och möjlighet till påverkan. Inom dagens politik har betydelsen av medborgardialoger förstärkts och fått mer plats i planeringsprocesser. Detta sker ofta när myndigheter vill informera medborgare om kommande beslut, eller när de vill ha medborgarnas råd gällande beslut de själva står inför (Stenberg et al., 2013:22).

Delegationen för hållbara städer har listat otillräcklig dialog med medborgare som ett hinder för en hållbar stadsutveckling (Klasson, 2016). Ett utökat utrymme för medborgardialoger menas därför kunna fungera som ett bra komplement till den representativa demokratin samtidigt som invånarnas värderingar kan ge tjänstemän ökad kunskap och information som är viktig vid områdesförändringar (Bobbio, 2019). En planeringsprocess baserad på kommunikation där planerare och medborgare lär sig av varandras erfarenheter menar därför vissa kan stärkas av utökade medborgardialoger. Att öka det demokratiska inflytandet genom dialoger menas också kunna medverka till ökad förståelse vid meningsskiljaktigheter, samtidigt som det ger utrymme för ökat förtroende för kommunen bland medborgarna (Klasson, 2016). För att arbeta mot en socialt hållbar stad och de värdegrunder där denna vilar krävs ökat medskapande och dialoger i processer för samhällsstyrning. Ökad social polarisering och värdegrundskonflikter innebär ett nytt behov av inkludering av perspektiv från de sociala grupper som känner sig utestängda i staden och samhällets processer. I och med dessa problemområden och ambitioner har det diskuterats att deltagande från medborgare borde komma in på ett lagstadgat och strukturerat sätt i ett tidigare skede av planeringsprocesser, exempelvis samtidigt som ett program för detaljplanering gällande ett område skrivs. Detta menar somliga är bättre då man formulerar områdets problem, behov och potential; faktorer som de boende har mycket kunskap om. Lars Jadelius, docent i arkitektur, menar att vi vid planering, politiska beslut och rationalitet behöver erkänna medborgarna och deras kreativitet, kraft och förmåga att ta ansvar professionellt som fritt personligt. Detta, menar han, gäller historiskt, i dagens samhälle så väl som i framtiden. Förståelsen för medborgarnas mångfald, bakgrund och synsätt gör det också möjligt att ge

planerare en ny infallsvinkel i stadsbyggande. I många kommuner och landsting i Sverige skapas idag nya tjänster och projekt där medborgardialog står som huvudfokus där tjänstemän, politiker och medborgare söker sätt att i praktiken förverkliga ambitionen om en utökad delaktighet och demokratisk stadsplanering (Stenberg et al., 2013:16). Sveriges kommuner och landsting, som nu arbetar med aktivt med deltagande, har genom sitt medborgardialogprojekt definierat dialog som en form av delaktighet som förutsätter ett ömsesidigt utbyte av tankar, åsikter och idéer. Dialog med medborgare menar de på så vis handlar om ett gemensamt lärande där aktörer tillsammans resonerar sig fram till alternativa lösningar med betydelse för samhällets utveckling. SKL:s definition ligger nära forskningslitteraturen som därutöver brukar lägga vikt vid att dialogen inte ska följa en agenda utan vara öppen för att ta till sig och påverkas av olika argument (Abrahamsson, 2016). Med detta sagt ses deltagande ofta som ett löst koncept. Involverade medborgare kan exempelvis representeras individuellt eller genom organisatoriska representanter, vara få eller många till antalet, ha mer eller mindre makt och delta i olika typer av forum. Medborgardeltagande är på så vis ett brett begrepp som inte förklarar en särskilt typ av inkludering eller metod (Bobbio, 2019).

2.2.1 Kritik mot praktiskt utförande av medborgardialoger

Dialoger mellan offentliga tjänstemän och medborgare som en del av demokratisering av stadsplanering är idag någonting som många kommuner tagit till sig. Medborgardialoger anses vara något positivt och medborgarna bjuds ofta in till att lämna sina åsikter. Trots att många tycks förespråka detta som ideal finns det samtidigt många delade meningar om hur och ifall detta är genomförbart. Dessa frågor berör allt ifrån om vi kan ha jämlika dialoger fria från hierarki till huruvida en "sann" representation egentligen kan uppnås. De mest marginaliserade grupperna i samhället upplevs sällan ha tid, lust eller kraft att delta i dialoger. Oavsett orsaksgrund leder problem likt detta slutligen till att vi åter har det problem som vissa menar präglar stadsplanering; de mer välbärgades diktat förstärks som folkets röst. Detta leder till att vi, även om inbjudan är menad till samtliga medborgare, får en svag representation och en demokrati som motsäger förutsättningarna för en socialt hållbar utveckling. Ett kritiskt problem som genomsyrar denna diskussion är också det faktum att möjlighet till dialog inte alltid leder till ett ökat deltagande. Inbjudan betyder inte per automatik deltagande, vilket gör att vi enkelt faller tillbaka i problem kring homogenitet och representation. Kritik har också

riktats mot makthavarna i staden, exempelvis av Chantal Mouffe som menar att ingen dialog kommer förmå den härskande eliten att ge upp sin makt (Stenberg et al., 2013:18-19).

Som nämnt i punkt 2.2 har Sverige idag en lagstadgad rätt till medborgarlig insyn i planeringsprocesser. Viktigt att poängtera är dock att denna rätt för medborgare till civil insyn inte inneburit någon skyldighet för myndigheter att faktiskt lyssna till och försöka förstå vad invånarna vill säga i protester eller dialoger. Denna lagstadga har också kritiserats för hur den utövas i praktiken, där många kritiserar vem som av myndigheterna betraktas som en aktör med rätt att lämna synpunkter. Invånare ombeds ofta lämna in sina synpunkter på detaljplanering som berör saker inom räckhåll för något denne äger, likt en bostad eller fastighet. Som boende i en hyresrätt ombeds man däremot inte lämna synpunkter, vilket innebär att invånarnas förmåga att göra sin röst hörd ser annorlunda ut. Detaljplaner ska enligt lagen göras offentliga och ställas ut innan de genomförs, detta för att ge alla invånare en möjlighet att lämna synpunkter. Detta är en metod för att öppna upp planeringsprocesser, men som dock medför andra barriärer så som information, språk och plats. Vid översiktsplanering är planerna ofta för abstrakta för att några betydande synpunkter ska kunna ges, medan det vid detaljplanering, i senare skede, ofta finns många beslut som redan är tagna. När medborgare upplever att deras åsikter inte tagits till hänsyn slutar planeringsskeden istället ofta med överklagan, en process som kan komplicera planeringen. När medborgares åsikter tar form i överklagan istället för en tidig dialog tillförs inte heller någon ny kunskap, något som kunnat vara av värde om det tagits till vara från början (Ibid:22-23). Trots att många är överens om att civilsamhällets deltagande i processer som rör dem är något positivt finns det många farhågor som präglar frågan. Vissa politiker upplever att medborgardialoger kan vara ett hot mot den representativa demokratin och att det bara är de redan resursstarka som kommer till tals under dialoger. Dessutom upplever samtidigt många medborgare ofta att beslut redan är fattade när dialoger öppnas och att deras chans att påverka är liten eller obefintlig (Ibid:13).

3. Teori

Här presenteras det teoretiska ramverk som studeras mot insamlad sekundär- och primärdata vid analys. Kapitlet inleds med en fördjupning i demokrati och social inkludering, grader av medborgarmakt, lokal kunskap inom planeringsprocesser och avslutas sedan genom en förklaring av participationsdesignens uppkomst och principer. Dessa teorier kommer sedan att ställas mot empirin för att identifiera relevanta samband och mönster.

3.1 Demokrati och Social inkludering

I dagens samhälle finns det uppfattningar om att medborgare inom dialogprocesser ska lämna sina egna personliga perspektiv och agera och tänka som en opartisk medborgare som deltar med allas bästa i åtanke. Iris Marion Young (2000) menar att en sådan uppfattning inte är möjlig i praktiken då en offentlighet måste förstås utifrån att den består av en mångfald. I sin bok *Inclusion and democracy* från 2000 argumenterar hon för att det offentliga rummet aldrig kommer bli en bekväm, neutral plats för samtal mellan människor som delar samma språk, perspektiv och idéer, detta då det offentliga rummet och samtalet präglas av individer som bär på olika bakgrunder, historier och föreställningar. Föreställningen om att offentliga samtal kräver att de som deltar ska frångå sina egna behov och skillnader för att fokusera på gemensamma perspektiv menar Young i sin tur ödelägger idén om offentligheten (Stenberg et al., 2013:53). Konflikt och debatt anses här nödvändigt i det offentliga rummet, då det i sin tur syftar till att alla inte kan eller måste vara överens för att en process ska kunna ses som demokratisk (Ibid:56). Målet med politiska samtal och medborgardeltagande är inte att komma fram till generaliseringar kring sociala frågor eller orättvisor, utan snarare att identifiera rättvisa lösningar till problem i en särskild social kontext (Young, 2000).

Problematiken inom demokrati uppkommer bland annat på grund utav strukturella sociala skillnader, fördomar, privilegier och missförstånd kopplade till dessa problemområden. Young menar att marginaliserade grupper med bristande tillgångar, verktyg och social status ibland kan kompensera dessa problem gällande ojämlikhet genom organisation och tid. Grupper med svagare status kan ibland uppnå sina politiska mål om den demokratiska processen är öppen och rättvis, samt när det finns oavbruten offentlig diskussion där de gemensamt får en chans att framföra sina argument och förklara sina problemområden. Aktivt deltagande och politisk representation behöver inte fungera exkluderande gentemot varandra

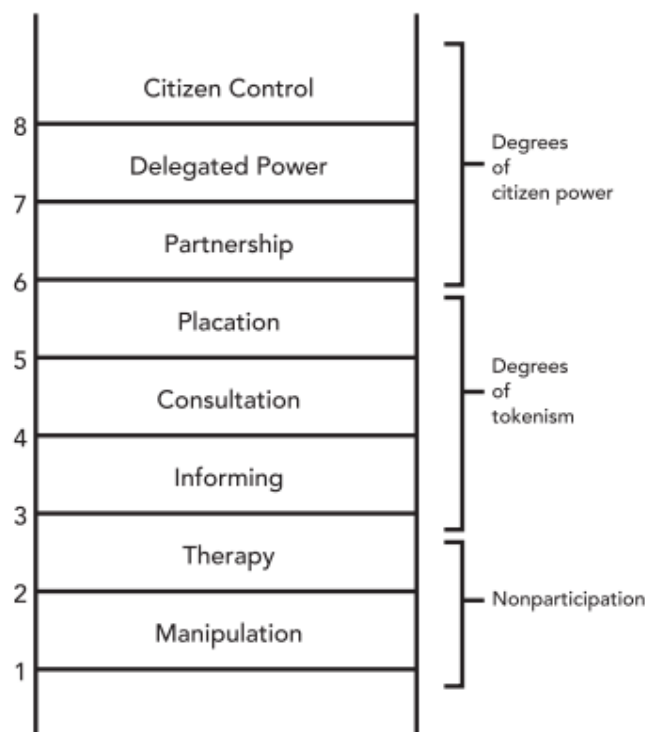
menar Young, utan kan ibland arbeta tillsammans för att producera politiska resultat. Legitimiteten i ett demokratiskt beslut, menar Young, till viss del avgörs av den grad medborgare som påverkas av utgången, direkt eller indirekt, fått påverka processen. Hon menar på så vis att demokrati kräver att alla människor som påverkas av ett beslut inkluderas och ges en röst i de processer som skapar dessa. För att dessa processer ska klassas som inkluderande måste således alla berörda medborgare mötas på olika formella plan utifrån deras individuella förutsättningar, erfarenheter, möjligheter och kunskaper (Ibid).

Young argumenterar för att politiska påståenden utifrån specifika sociala gruppers position, vilka menar att politiken bör ta itu med dessa sociala skillnader, ofta fungerar som en resurs för kommunikativ demokrati som arbetar mot rättvisa. En stark kommunikativ demokrati menar Young därför bör utgå från skillnader hos sociala grupper och se dessa skillnader och olika upplevelser som en tillgång. En demokratisk process blir inte inkluderande genom att formellt sett inkludera de som påverkas av beslut på samma sätt. Vi måste istället uppmärksamma de sociala relationer som på olika sätt påverkar människors upplevelser, möjligheter och kunskap om samhället. Processer blir demokratiska först när dessa varierade upplevelser och perspektiv kommuniceras. När dessa olika synsätt och kunskaper från olika sociala positioner kommuniceras öppet finns det chans till korrigerande av de fördomar som finns och en bättre förmåga för definiering av problem och möjliga lösningar. Differentierad kommunikation tillåter också offentligheten att kollektivt skapa en mer omfattande redogörelse för hur sociala processer fungerar och konsekvenser av föreslagen politik. Inkludering av olika differentierade sociala grupper i politiska diskussioner och beslutsfattande ökar sannolikheten för främjande av rättvisa då allas intressen beaktas. Sannolikheten för detta ökar också genom den ökade lagringen av social kunskap tillgänglig för deltagare (Ibid).

3.2 Grader av medborgarmakt

Sherry Arnstein skrev år 1969 den mycket omtalade artikeln *A ladder of citizen participation*. I denna skrift presenterar Arnstein en stegmodell i åtta delar som kan användas som analysredskap av medborgardeltagande i planeringsprocesser. Arnsteins vision grundar sig i ökat och fördjupat medborgardeltagande över hur staden planeras, byggs och förvaltas. Stegen framtogs som ett stöd i kritisk analys av hur lokala utvecklingsfrågor drevs i USA under 1960-talet. Arnstein fokuserar här på de hon kallar ”have-nots”, människor som saknar

resurser och inflytande och tar sin utgångspunkt i att deltagande i många fall ger missgynnade grupper bättre möjligheter i samhällen präglade av ojämn fördelning av makt, ekonomiskt kapital och diskriminering (Arnstein, 1969). Idén med den stegmodell som Arnstein utvecklat är att beskriva deltagandeprocesser utifrån olika nivåer av inflytande. Arnstein menar att denna klassificering gällande participation kan fungera som ett hjälpmedel vid analys av relationen mellan deltagande och makt. Arnstein trycker också på vikten av förståelse för de olika grader av medborgarmakt som finns, något som stegen, trots viss förenkling, hjälper till att illustrera. Med kunskap om dessa graderingar ska också fokus läggas på att klättra uppåt i stegen, något hon argumenterar för ger mer makt och inflytande till de annars maktlösa.

Figur 1. Arnsteins steg (Arnstein, 1969:26)

Arnsteins steg är uppdelad i tre olika segment av medborgardeltagande; *Icke-deltagande* (Nonparticipation), *Symboliskt deltagande* (Tokenism) och *Medborgarmakt* (Citizen power) (Ibid). Sammantagen presenteras åtta olika stegpinnar som tillsammans bildar de olika segmenten i modellen. Dessa steg presenteras nedan och kommer senare att analyseras mot empirin för en tydligare inblick hur det medborgerliga inflytandet sett ut i Amiralstaden.

1. Manipulation (Manipulation)

I detta steg inkluderas medborgare i processer utan att ett riktigt deltagande sker. Invånarna inkluderas främst som en metod för marknadsföring från makthavarnas sida. Detta deltagande blir på så vis en symbolisk form av ”låtsasdeltagande” och en konstruktion där intrycket ges att medborgarna är på planerarnas sida.

2. Terapi (Therapy)

Detta steg är också en form av icke-deltagande och präglas av arrogans och oärliga motiv. Arnstein menar att det här sker en maskerad av medborgardeltagande som egentligen handlar om att experter minimerar utsatta invånares behov och förfrågningar som en del av mental ohälsa. Istället för deltagande bjuds invånarna in till terapi och samtalsgrupper. Ingen utredning av de uttalade problemen sker.

3. Information (Informing)

Att informera invånare om dess rätt, ansvar och valmöjligheter kan vara ett av de viktigaste stegen mot medborgardeltagande i stadsplanering. Med detta sagt genomförs detta allt för ofta genom ett ensidigt flöde av information från experter till invånare. Detta begränsar invånares möjlighet att återkoppla och förhandla, vilket innebär att de i slutändan har lite, eller ingen, möjlighet att påverka den design som sägs ha skapats för dem.

4. Konsultation (Consultation)

När konsultation genomförs utan andra delar av delar av medborgardeltagande blir detta steg reducerat till en form av bedrägeri. Konsultation används ofta som ett symboliskt deltagande, där ingen egentlig försäkran att invånarnas tankar och idéer kommer att tas till hänsyn finns. De vanligaste formerna av metoder för konsultation är enkätundersökningar, grannskapsmöten eller offentliga möten. När makthavarna begränsar inkluderingen av invånarnas idéer till denna nivå menar Arnstein att deltagandet kan ses som en slags ritual. Deltagandet blir reducerat till att invånarna får vara med i detta deltagande, istället för att delta i den faktiska planeringsprocessen.

5. Förlikning (Placation)

Vid detta steg börjar den deltagande medborgaren få inflytande, men spår av det symboliska deltagandet står fortfarande kvar. Här får utvalda medborgare möjlighet till inflytande vid samråd och workshops, men makthavarens rätt att bedöma legitimiteten eller genomförbarheten kvarstår. Den deltagande medborgaren kan enkelt röstas ned och motas bort av makthavare och beslutsfattare som håller majoriteten av sätena i olika råd.

6. Partnerskap (Partnership)

Vid detta steg omdistribueras makt genom förhandling mellan medborgare och makthavare. De beslutar här att gemensamt dela på ansvar för planering och beslutsfattning genom exempelvis gemensamt deltagande i styrelsearbete och planeringskommittéer. Detta ger medborgaren möjlighet att förhandla och engagera sig i kompromisser med traditionella maktinstitutioner. I detta steg är det oftast medborgarna som tar makten, den är på så vis sällan tilldelad dem av staden och makthavarna.

7. Delegerad makt (Delegation)

Förhandling mellan invånare och offentliga tjänstemän kan också leda till att invånarna dominerar i beslutsfattande gällande en viss plan eller ett program. Medborgare innehar en klar majoritet av platserna i kommittéer med delegerade befogenheter att fatta beslut. I denna del har stegen nått den punkt där allmänheten har makten att flytta ansvar för programmet till dem.

8. Medborgarmakt (Citizen control)

I detta steg har medborgarna makten. Invånarna hanterar hela jobbet för planering och beslutsfattande av ett program eller projekt, exempelvis i form av samhällsägda skolor och grannskapskontroll. I detta steg kräver medborgarna den grad av makt som garanterar att deltagare eller invånare kan styra ett program eller en institution och ha full kontroll över policy- och styrelsearbete, samt möjlighet till förhandling gällande de förhållanden som utomstående kan komma att vilja förändra.

3.3 Lokal kunskap i planeringsprocesser

Tal Berman behandlar i boken *Public participation as a tool for integrating local knowledge into spatial planning* (2017) det växande intresset för inkludering av lokal kunskap i planeringsprocesser och kopplar samman debatten om vikten av lokal kunskap med deltagande i planering. Berman menar att denna koppling främjar planeringsdiskursen, vilken tidigare behandlats som två distinkta vägar vilka sällan korsas. Berman menar att medborgardeltagande i planering relaterar till medverkan av allmänheten i urbana och regionala planeringsprocesser med målet att skapa en bättre förståelse för invånares rumsliga behov, uppfattningar, önskningar och en förstärkning av lokal kunskap i planeringsbeslut. I många fall av medborgardeltagande inom planering saknas reflektionen kring lokal kunskap. I vissa fall har planeringen dessutom hamnat i konflikt med den lokala kunskapen, vilket Berman menar försämrar samhällets hållbarhet och medborgarnas livskvalité. Frågan som genomsyrar boken är på så vis vilka metoder av deltagande som är mest effektiva för att fånga den lokala kunskapen och integrera denna i planering. Metoder för deltagande kan variera utifrån många punkter, exempelvis vad gäller bakgrund hos "ledaren/ledarna", procedurer, verktyg, kommunikationen mellan deltagarna och framtagande av information och kunskap.

Med offentligt deltagande syftar Berman till involvering av medborgare i formulering, skapande, överföring och implementering av offentlig policy, vilken omfattar en rad rumsliga processer. Här vilar det underliggande antagandet att offentligt deltagande är något som är önskvärt och av värde; detta i och med behovet att skapa moderna demokratiska system som svarar till allmänhetens behov. Här menas också att offentligt deltagande reducerar konflikter och främjar en stabilitet i valda lösningar. För att denna typ av deltagande ska fungera krävs dock förmågan att uttrycka personlig kunskap och behov. Den lokala kunskapen behöver på så vis samexistera med den professionella kunskapen. Målet med det offentliga deltagandet blir på så vis att fånga allmänhetens behov och önskningar (Ibid). Detta behöver ske på ett sätt som tillåter allmänhetens preferenser att tas i åtanke vid beslutsfattande processer, vilket genom inkludering av invånares lokala kunskap i sin tur kan förbättra planeringsbeslut. Offentligt deltagande borde på så vis implementeras som ett verktyg för att uppmärksamma och förstå olika samhällen och dess varierade behov och önskningar. Lokal kunskap syftar till den individuella och kollektiva kunskap som representerar perspektiven hos lokala människor, oavsett om de bor i området eller har en rumslig anknytning genom exempelvis arbete. I och med att samtliga människor med koppling till ett geografiskt rum kan komma att

påverkas av planer och miljömässiga förändringar är det också av vikt att dessa människors lokala kunskap tas upp och blir en del av processen. Berman kommer fram till att det finns två huvudmetoder inom offentligt deltagande. Den första kontrolleras och manipuleras av auktoriteter genom top-down styrning och tar sin grund i ensidiga procedurer likt fokusgrupper, offentliga utfrågningar, SWOT-analyser², enkäter eller dylikt. Den andra metoden används vanligtvis hos icke vinstdrivna organisationer och sammanslutning mellan gräsrotter³ och genererar kollektivt samarbete och dialoger mellan lokala samhällen i en bottom-up styrande process.

Genom fallstudier kommer Berman fram till att ensidiga processer kan misslyckas när det kommer till att upptäcka och integrera den lokala kunskapen i planeringsprocesser (Ibid). Den ensidiga metoden tycks endast exponera ytliga aspekter av den lokala kunskapen, så som tillfälliga åsikter, slumpmässiga uttalanden, enskilda ord och skilda syner, vilket Berman menar endast ger insignifikant kunskap med lite värde för planeringsprocessen. En metod fokuserad på samverkan visade däremot på extrahering, samling och bearbetning av lokal kunskap. Den lokala kunskapen tilläts också kombineras med den professionella och samtligas rumsliga behov och intressen integrerades i planering. Denna metod baseras på ömsesidighet och samarbete och stimulerar dialektik och interaktion mellan olika system av kunskap, vilket medför en kommunikativ plattform som bjuder in medborgare till att aktivt delta i planeringsinitiativ. Samverkansmetoden stimulerar också det sociala kapitalet, vilket i sin tur stärker samarbetet och ökar flödet av lokal kunskap och operativ kunskap inom planering. Denna typ av offentligt deltagande lyckas också ofta fånga in viktiga aktörer i planeringsdiskursen vilket stimulerar inkluderingen av den professionella kunskapen. Bermans slutsats blir på så vis att samverkansmetoden, till skillnad från den ensidiga metoden, minskar det ofta ohållbara gapet mellan lokal kunskap och planering, ökar den samhälliga och miljömässiga hållbarheten samt förbättrar invånarnas livskvalité (Ibid).

---

² SWOT står för Strengths, Weaknesses, Opportunities och Threats. Översatt blir detta styrkor, svagheter, möjligheter och hot.

³ Gräsrotter syftar till en politisk folkrörelse eller organisation som utgår ifrån och drivs av befolkningen i ett visst område.

3.3.1 Bermans steg för metoder inom offentligt deltagande

Med sin forskning rörande offentligt deltagande i planeringsprocesser har Berman tagit fram en modell för metoder av deltagande. Denna modell har inspirerats av Sherry Arnsteins steg för olika grader av medborgarmakt (se avsnitt 3.2) och rangordnar olika metoder för offentligt deltagande efter respektives förmåga att belysa lokal kunskap och inkludera denna i stadsplanering (Berman, 2017). I ena änden placerar Berman den ensidiga metoden, vilken han menar har lägst kapacitet. Efter denna följer tre metoder i stigande ordning; förbättrad ensidig metod, nätverksmetod, radikal metod och slutligen samverkansmetod. Denna skala visar hur större samverkan inom metoder för deltagande ger mer makt och kontroll till medborgarna. Med detta stiger också graden av lokal kunskap integrerad i planeringsbeslut, vilket minskar gapet mellan den lokala kunskapen och den statliga planeringen. Berman menar att Arnsteins modell saknar förklaring gällande hur vi utökar graden av medborgardeltagande och att hans modell istället riktar sig till att addera en mer praktisk dimension genom klassificering av deltagandemetoder enligt deras förmåga att inkludera medborgares perspektiv i stadsplanering. Denna klassifikation menar Berman leder till slutsatsen att en deltagandemetod som tilldelar mer kontroll över planeringsprocesser till medborgare i sin tur har bättre förmåga att inkludera lokal kunskap inom planer och på så vis når högre upp i båda stegar. Nedan följer en sammanfattad genomgång av Bermans modell för metoder av offentligt deltagande i stigande ordning;

Arnstein's Ladder of Citizen Participation (Arnstein, 1969)		Berman's Ladder of Participatory Methods (Berman, 2016)
Citizen control	-----	Collaborative method
Delegated power	-----	Radical method
Partnership	-----	Network method
Tokenism	-----	Improved unilateral method
Nonparticipation	-----	Unilateral method

Figur 2. Arnsteins steg (vänster) i relation till Bermans steg för deltagandemetoder (höger) (Berman, 2017:203).

1. Ensidig metod (Unilateral method)

Ensidig metod präglas av top-down styrning och tar sin grund i ensidiga procedurer likt fokusgrupper, offentliga utfrågningar, SWOT-analyser och strukturerade enkäter.

Denna metod kan misslyckas när det kommer till att upptäcka och integrera den lokala kunskapen i planeringsprocesser och tycks endast exponera ytliga aspekter av den lokala kunskapen, vilket ger insignifikant kunskap med lite värde för planeringsprocessen. Ensidig metod antar att invånarna är mottagliga för existerande verktyg som ska avslöja den lokala kunskapen och att designers bakom dessa verktyg vet vilken typ av lokal kunskap som måste exponeras. Detta resulterar i en metod som är otillräckligt flexibel för att få fram den dolda lokala kunskapen.

2. Förbättrad ensidig metod (Improved unilateral method)

En förbättrad ensidig metod vilar fortfarande förfarandemässigt på strukturerade möten, men föreslår också mer frekventa möten av högre kvalité som genomsyrar hela planeringsprocessen. Detta ska förbättra möjligheten för invånare så väl som yrkesverksamma att delta och engagera sig i reflekterande kommunikation med varandra. Inom denna metod föreslås också en förbättrad av uppmärksamhet av medborgarnas prioriteringar, diskussioner och SWOT-analyser. En vanlig metod för att uppmärksamma medborgarnas behov inom detta tillvägagångssätt är semi-strukturerade enkäter med öppna frågor för att fånga invånarnas åsikter och egna tankar.

3. Nätverksmetod (Network method)

Denna metod föreslår ett utbyte av ensidiga förfaranden och verktyg med samverkansmetoder med grund i en deliberativ invånares nätverk som ofta möts genom hela planeringsprocessen. Metoden föreställer sig på så vis ett stort, dynamiskt och flexibelt nätverk hos invånarna, som använder pågående överläggningsförfaranden och möjliggör exponering av lokal kunskap och ackumulering av operativ planeringskunskap. Även om jurisdiktionen fortfarande behåller kontroll över frågor relaterade till schema och mål inom planeringsprocessen får deltagarna fortfarande möjlighet till ohämmad kommunikation, ömsesidigt utbyte med planerare, operativ planeringskunskap och exponering av sin personliga lokala kunskap. Nätverksmetoden låter jurisdiktionen och dess tjänstemän skapa ett nätverk som omfattar en rad olika aktörer inom planeringen.

4. Radikal metod (Radical method)

Den radikala metoden föreslår att jurisdiktionen genom dess planerare sporrar invånare som påverkas av aktuell planering att initiera samverkan och deltagandeprocesser inom det institutionella ramverket. Denna metod skiljer sig från samverkansmetoden då initiativet kommer från planerare och politiker och inte från medborgarna själva. Det som gör denna metod mer radikal än de som omnämnts tidigare är dess sätt att delegera mer makt till civilsamhället. Detta leder till att allmänhetens intresse omdefinieras, samt att makt och kontroll hos jurisdiktionen minskar. Målet med denna metod är att minska planerare och politikers roll i processer i största möjliga mån, utan att äventyra kunskapshanteringsprocessen eller effekten av exponering, bearbetning och införlivande av lokal kunskap.

5. Samverkansmetod (Collaborative method)

Denna metod tar sin grund i ömsesidighet och samarbete och uppmuntrar till acceptans och respekt för den lokala kunskapen, vilket främjar förståelse för den professionella kunskapen inom stadsplanering. Samverkansmetoden stimulerar också till dialektik och ömsesidighet mellan de två olika kunskapssystemen och skapar en plattform för invånare att delta och ta nya initiativ. Denna typ av offentligt deltagande fångar ofta in utomstående aktörer relevanta för planeringsdiskursen, vilket i sin tur ger en djupare inkludering och förståelse för den professionella kunskapen. Samverkansmetoden är den metod av offentligt deltagande som bäst inkluderar den lokala kunskapen i planeringsprocesser och beslut.

3.4 Participationsdesign

Participationsdesign⁴ har används som metod inom design i snart 50 år och uppkom i Skandinavien som en aktion för demokratisering av arbetsplatser. Genom inkludering av arbetare i utvecklingen av nya system kopplade denna metod samman expertisen hos systemdesigners och forskare med den osynliga kunskapen hos arbetarna, som också var de som skulle komma att bli påverkade av slutdesignen (Ehn, Nilsson, Topgaard, 2014). Detta är ett exempel på hur alla människor kan ses som experter, samt hur användare kan involveras i utveckling och design, vilket låter dem bli drivande i de processer som också påverkar och

---

⁴ Participationsdesign kan också kallas för co-design eller deltagande design. I denna uppsats används begreppet participationsdesign för att tydligt skapa en distinktion mellan PD och andra former av deltagande.

förändrar deras villkor. Participationsdesign handlar om att hitta och utveckla alternativa framtider genom ett arbete baserat på kollektiv kreativitet mellan designers och aktörer genom hela utvecklingsprocessen (Sanders, Strappers, 2008). Nyckeln inom participationsdesign ligger i att skapa relationer, tillit och ett gemensamt arbete från början till slut i processer. Participationsdesign handlar på så vis om att utveckla design *med* människor och inte *för* dem (Ehn, Nilsson, Topgaard, 2014). De som påverkas av utfallet av en designprocess ska således inte endast testa en prototyp, utan istället vara med och formulera behovet, utvecklingen och slutresultatet. Processen anses därför vara minst lika viktig som resultatet. Att arbeta innovativt genom flera möten utifrån participationsdesign ska på så vis mobilisera och inkludera aktörer till att utforska vardagliga mönster så väl som alternativa framtider. Ett fåtal designers bär sällan på tillräckligt bred kunskap och expertis för att ensam sitta på alla alternativ (Halse et al, 2010:71). När flera aktörer involveras och möts ansikte mot ansikte knyts istället olika typer av kunskap samman. Dessa möten kan i sin tur skapa ett gemensamt ”designspråk”, identifiera problem och utforska lösningar. Framgången i participationsdesign ligger i deltagarnas förmåga och mottaglighet vad gäller gemensamt lärande. Likväl är det avgörande att alla möten lyckas konkretisera och materialisera nya insikter, idéer och förslag till kommande sammankomster (Ibid:72). Traditionella planeringsprocesser för offentliga rum har länge handlat om ett samarbete mellan designers och arkitekter i en top-down process. Participationsdesign, till skillnad från en klassisk medborgardialog, handlar om att gemensamt formulera de problem som finns, för att tillsammans kunna arbeta mot lösningar. Detta ska i sin tur ge mer makt till medborgare. Idag kan vi se initiativ som rör sig bort ifrån dessa klassiska sätt att se på stadsplanering, med ett bredare arbete mot deltagande från medborgare, användare, aktörer och kommersiella intressen; experter och ”icke-professionella” som designar och skapar nya urbana miljöer. Genom utvecklandet av participationsdesign kan vi se hur denna disciplin börjat influera fler projekt inom stadsplanering (Simonsen et al., 2001). Utmaningen ligger i att skapa synergistiska möten där alla aktörer lyckas mobilisera sin kunskap, expertis och kompetenser gemensamt (Halse et al, 2010:72).

3.5 Kritik mot teorier

Arnsteins artikel om deltagande och medborgarmakt skrevs redan 1969. Som läsare är det viktigt att ha i åtanke att dessa idéer uppkom under annan tid, samt i ett annat geografiskt rum präglad av särskilda svårigheter. Trots Arnsteins många argument för maktöverlämning till

diskriminerade minoritetsgrupper är de möjligt att de inte är huvudorsak till hennes popularitet, utan att det snarare är stegens symboliska genomslagskraft och tydliga struktur. Arnsteins idéer har lämnat avtryck även i Sverige, men det är viktigt att se till de skillnader som finns. Arnstein talar exempelvis om Nordamerika, afro-amerikaner och grannskap som präglats av problem som inte är direkt översättbara till en svensk kontext. Detta innebär inte att idéerna och modellen inte går att överföra eller kontextualisera till andra geografier, utan snarare att vi som gör detta måste analysera hur och varför vi gör detta. Det är också viktigt att se till samtliga teorier jag presenterat med ett kritiskt öga. Iris Marion Young och Tal Bermans texter är betydligt nyare än Arnsteins. Trots detta måste vi också här se till den kontext de är skrivna i och fråga oss om de är direkt översättbara. Precis som Arnstein presenterar Berman en modell utformad som en graderad stege. Här är det likväl viktigt att se till modellen som en förenkling och ett analysverktyg snarare än ett exakt ramverk.

4. Metod

I detta kapitel presenteras de metoder som valts och hur de genomförts med målet att skapa en så transparent studie som möjligt. Här beskrivs och motiveras därför de val som gjorts vid mötet med forskningsproblemet, vid datainsamlingen och vid den avslutande analysen.

4.1 Värderingar inom samhällsvetenskaplig forskning

Inom vetenskap och möten med forskningsproblem är det tydligt att värdefri forskning är problematisk. Samhällsforskning äger rum i ett sammanhang där många av dess procedurregler tas för givna, något som innebär att det är viktigt att alltid vara öppen för granskning och att ha ett kritiskt öga till andras så väl som sin egen forskning (May, 2013:89). För att detta ska vara möjligt krävs en medvetenhet om värderingar inom forskningsprocesser och en vetskap om att de påverkar hur vi möter ett forskningsproblem, formulerar mål och utformning, insamlar och tolkar data samt hur forskaren och andra senare brukar de presenterade resultaten. Förmågan att definiera ett problem eller en fråga utifrån värderingar påverkar i sin tur samtliga stadier i forskningsprocessen (Ibid:69). Jag menar här att samtlig forskning alltid präglas av individuella eller samhälliga värderingar, vilket också gäller i denna uppsats. Mitt möte med forskningsproblemet och utformning av uppsatsen har formats efter mina intressen och följt de linjer jag personligen ansett viktiga. En forskare med exempelvis annan akademisk bakgrund, uppväxt eller politisk tillhörighet hade möjligt kunnat möta samma forskningsproblem, men trots det avslutat på ett helt annat spår. Jag uppmanar därför läsaren att ha detta i åtanke vid läsning av denna uppsats och andra vetenskapliga möten.

4.2 Fallstudien

Denna studie ämnar undersöka hur medborgardeltagande kan bidra till en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering och tar sin form genom en fallstudie av stadsbyggnadsprojektet Amiralstaden i Malmö, Sverige. En fallstudie är en forskningsstrategi för att undersöka ett visst fall genom en grundlig och detaljerad analys (Bryman, 2008:649). En fallstudie ansågs här lämplig för en djupgående inblick i hur medborgardeltagande kan utökas i planeringsprocesser. Att fokusera studien på ett särskilt projekt och område gav mig möjlighet till fördjupning i ämnet och en chans till fler

följdfrågor än om jag istället valt att läsa om ett större antal fall. Denna studie har en svensk kontext. Då Amiralstaden är ett unikt projekt i relation till svensk stadsplanering var det också ett intressant fall för min huvudfråga.

4.3 Dokumentanalys

För att besvara mina frågeställningar har sekundärdata samlats in och bearbetats i form av litteratur, artiklar och plandokument. Litteratur och artiklar har samlats in för att ge en bakgrund i medborgardialog och participationsdesign inom stadsplanering, medan plandokument och artiklar om Amiralstaden har analyserats för besvarandet av frågor gällande fallstudien. Dokument fungerar som en viktig datakälla i forskarens strävan efter att förstå händelser och dess förlopp, processer och förvandlingar i sociala relationer (May, 2013:245). De dokument som analyserats för att ge en bakgrund i Amiralstadsplaneringsprocess är *Amiralstaden – mål och värden*, *Reflektionsdokument – kunskapsallians 1-2*, samt Kommission för ett hållbart Malmös slutrapport från 2013, *Malmös väg mot en hållbar framtid, Hälsa, välfärd och rättvisa*. Dessa dokument är direkt kopplade till fallstudien och ansågs på så vis lämpliga för bakgrund och vidare analys.

Vid insamling och analys av samtliga data har fyra kriterier haft i åtanke; *autenticitet*, *trovärdighet*, *representativitet* och *meningsfullhet*. Utifrån dessa kategorier så har dokumentens validitet behandlats och bedömts vara tillräkneliga källor för analysens syfte (Denscombe, 2009:301). Utvalda data har sedan genomgått en kvalitativ innehållsanalys, vilket innebär att jag eftersökt bakomliggande teman i det material som analyserats (Bryman, 2016:677). Innehållsanalysen har omfattat tre steg; problemformulering; inhämtning av texten och användning av urvalsmetoder; samt tolkning och analys. Texterna analyserades på så vis med ett intresse för hur olika ord och uttryck används i olika texter för att identifiera utmärkande drag och nyckelbegrepp (May, 2013:246). Samtliga dokument som nämnts ovan är utfärdade av Malmö stad. Att ha varierade källor kan ofta ses som en styrka vid analys av dokument. Jag har dock valt att i detta fall fokusera valet av data mot Malmö stad, detta då det är en fallstudie som utgår just från den nämndes tillvägagångssätt i ett specifikt projekt. Andra data gällande ämnen som medborgardeltagande har också samlats in för att tydligare kontextualisera hur Malmö stads metodval liknar och skiljer sig från andra fall i Sverige.

4.4 Intervjuer

Primärdata har samlats in i form av intervjuer. Denna metod valdes för att ge ett komplement till de texter som finns gällande min fallstudie. Dessa intervjuer genomfördes för att ge en fördjupad inblick av projektet, samt för att identifiera de nyckelfaktorer som varit en del av projektet och utvecklingen hittills. Inför intervjuerna genomfördes ett riktat urval mot personer som arbetar med kunskapsallianserna och varit delaktiga i projektet under en längre tid. Vid den första intervjun deltog Thomas Wahlstedt och Anna Wahlstedt. Thomas Wahlstedt valdes medvetet då han idag arbetar som projektledare för Amiralstaden. Detta innebär att han har mycket god kunskap om projektet och har en god översikt över processer, deltagare och projektets status. Anna Wahlstedt introducerades till projektet genom Malmö Stad. Anna Wahlstedt Arbetar på Miljöförvaltningen i Malmö och sitter med som processledare för kunskapsallianser inom Amiralstaden. I och med hennes goda kunskap om projektet och egna delaktighet och förvaltning ansågs hon lämplig för intervju. Vid intervju 2. deltog Alicia Smedberg. Smedberg valdes då hon har varit delaktig i projektet och kunskapsallianser sedan tidigt tillbaka i projektet. Smedberg doktorerar också i deltagande design vid Malmö universitet och bedriver egen forskning utifrån Amiralstaden.

Två intervjuer genomfördes med sammanlagt tre deltagare. För att dessa intervjuer skulle ge den information som eftersträvades valde jag att utföra semi-strukturerade intervjuer med samtliga deltagare. Denna intervjumetod valdes för att ge mig som intervjuledare möjlighet att styra konversationen mot de faktorer jag ansåg intressanta och viktiga, samtidigt som det gav intervjupersonerna möjlighet till egna reflektioner, tillägg och rum för diskussioner. Genom att inte styra intervjun strikt likt enkätform gavs möjlighet till en mer konversationsliknande intervju med möjlighet till identifiering av nya intressanta faktorer. Genom att skapa en avslappnad stämning och en någorlunda vid tidsram ska forskaren få informanten att reflektera över egna erfarenheter och uppfattningar i fråga om det aktuella forskningstemat, något som eftersträvades under dessa intervjuer (May, 2013:81).

4.4.1 Genomförande

Intervjun med tjänstemännen från Malmö Stad genomfördes under samma intervjutillfälle, vilket innebär att de intervjuades tillsammans och närvarade vid varandras intervjuer. Samtliga intervjupersoner svarade på frågorna, men de gavs också möjlighet att uttrycka om de höll med varandra, samt att ifrågasätta den andres svar. Att genomföra intervjun med två

deltagare under samma tid var inte planerat, men fungerade trots det mycket bra. Intervju 1. genomfördes 2019-04-16 under 60 minuter vid Amiralstadsens möteslokal i Malmö. Platsen valdes för att skapa en neutral miljö relevant för projektet och intervjupersonerna. Intervju 2. med Alicia Smedberg utfördes 2019-04-26 under 60 minuters tid. Denna intervju genomfördes i ett fikarum på Malmö universitet. Samtlig primärdata samlades in några veckor in i projektet för att jag själv skulle få god tid att sätta mig in i det material som redan fanns. Detta gav mig möjlighet att leta svar på frågor som inte kunde identifieras genom renodlade litteraturstudier. Intervju 1 såväl som intervju 2 spelades in med deltagarnas godkännande. Denna metod valdes framför alternativ så som att aktivt anteckna då det gav större möjlighet till att delta aktivt i samtalet och skapa en avslappnad och öppen stämning. I efterhand har samtligt material transkriberats och kodats för att hitta gemensamma uttryck, begrepp och nyckelfaktorer.

4.4.2 Reliabilitet och validitet

Validiteten i intervjuerna ansågs god då ett medvetet urval gjordes vad gäller intervjupersoner. Dessa personer valdes utefter deras kunskap och delaktighet i projektet och kunde på så vis antas ha god och riktig vetskap om processer och tillvägagångssätt inom Amiralstaden. Intervjuerna berörde också faktorer så som hinder, framgångar och lärdomar, något som kan vara känsligt för personer att svara på. För att dessa frågor skulle tas emot väl och ge goda svar förklarades tydligt motivet med frågorna innan de ställdes. En nackdel med att ha två intervjupersoner från samma arbetsplats kan vara att de delar synvinkel och uppfattning av projektet. För att arbeta runt denna faktor i så god mån som möjligt fick samtliga intervjupersoner svara med egna ord på varje fråga, oavsett om de höll med varandra eller inte. Insamlad primärdata har slutligen triangulerats vilket innebär att andra oberoende källor ställs mot datan för att hitta överensstämmelser mellan intervjupersonernas svar (Roberts, Priest, 2006).

4.4.3 Forskningsetik

Grundläggande etiska principer inom samhällsvetenskaplig forskning rör frågor om frivillighet, integritet, konfidentialitet och anonymitet för de personer som är direkt inblandade i forskningen. Några av de etiska principer som gäller för bland annat svensk forskning handlar om *deltagare och skaderisk, falska förespeglingar, inkräktande på*

deltagarens privatliv, informationskrav, samtyckeskrav, konfidentialitetskrav och nyttjandekrav (Bryman:2016:170). För att uppfylla dessa krav utfördes samtliga intervjuer med dessa som ledande ramverk. Samtliga intervjupersoner fick en presentation av uppsatsens ämne, syfte och mål innan de fick möjlighet att tacka ja eller nej. Detta ansågs viktigt för att avsikten med intervjuerna skulle hållas transparent, vilket i sin tur ledde till att intervjupersonerna var fullt medvetna om vad de valde att delta i. Vid samtliga intervjutillfällen gavs ytterligare en presentation till ämnesvalet och utformningen, där intervjupersonerna också uppmanades säga till om en fråga kändes irrelevant⁵ eller allt för obekvämt. Samtliga intervjuer har spelats in, namngivits och analyserats i samtycke med deltagarna och samtliga har erbjudits ta del av transkribering, kodning och slutresultat. Detta ger intervjupersonerna möjlighet att identifiera potentiella falska förespeglingar, vilket kan ge upphov till en mer etiskt korrekt utformning med högre validitet (May, 2013:181).

4.5 Metoddiskussion

För att ge en tydlig inblick i hur olika aktörer upplevt planeringsprocessen av Amiralstaden var mitt mål att genomföra ett antal intervjuer med personer med olika bakgrunder. För att få en bra representation i min studie och direktinformation från inblandade personer kontaktades därför olika aktörer, exempelvis representanter från föreningsliv, civilsamhället och fastighetsbolag. På grund utav tidsbrist hos många av de kontaktade aktörerna utfördes slutligen endast två intervjuer. Dessa intervjuer var mycket viktiga för fallstudien och gav en bra grund att stå på, men det är trots det viktigt att poängtera att det kan finnas en vinning i ett större antal intervjuer för att ge en bredare inblick i hur projektet uppfattats och tagits emot.

Den första intervjun hölls som tidigare nämnt med Anna Wahlstedt och Thomas Wahlstedt. Dessa intervjupersoner intervjuades tillsammans då Thomas Wahlstedt tidigare tackat nej till intervju, men sedan dök upp vid intervjun med Anna Wahlstedt för att se om jag var intresserad av att intervjua dem båda samtidigt. Då jag ansåg han vara en viktig nyckelperson i projekt blev det på så vis en bra lösning för att få bådas deltagande. Detta förändrade den planerade intervjun, då samtliga intervjupersoner nu fick dela på den utsatta timmen. Viktigt att poängtera är det faktum att deras gemensamma deltagande i sin tur ändrade atmosfären för intervjun. Det är möjligt att intervjupersonerna blev mer bekväma av varandras närvaro, vilket

---

⁵ Med ”irrelevant” syftar jag här exempelvis till frågor som är felaktigt ställda eller som intervjupersonen inte kan svara på.

i sin tur kan ha skapat en tryggare och mer kvalitativ intervju. Det är samtidigt viktigt att fundera över risken att intervjupersonerna också färgades av varandras svar och upplevde en rädsla för att ge svar som inte stämde överens med den andres. Undersökningen har en hermeneutisk forskningsansats där mina tolkningar av den empiriska datan grundas i min förståelse för ämnet. En nackdel med detta kan vara min bristande kunskap om Amiralsstadens geografi då jag själv saknar en bredare förståelse för områdets atmosfär och problemområden. Då min fallstudie handlar mer om medborgardeltagande än Amiralsstaden som rum anser jag dock att det inte varit till något problem under studien. En utomstående blick kan också vara av fördel då jag saknar erfarenheter och föreställningar gällande området och projektet.

5. Analys

För att nå information som kan besvara mitt syfte och mina frågeställningar används en abduktiv analysstrategi av kvalitativ art för arbete och analys av intervju material, artiklar, litteratur och plandokument som är av relevans för ämnet. Detta gjordes för att jag skulle kunna koppla samman mina forskningsfrågor med teoretiska utgångspunkter och empiriskt material på ett systematiskt och strukturerat sätt (Tjora, 2012:23). Detta är en kvalitativ studie vilket innebär att syftet inte är att mäta hur mycket och hur många, utan snarare till att begripa processer, betydelser och kvalitéer (Renstam, Wästerfors, 2016:13). I detta kapitel analyseras empirin mot det teoretiska ramverk som presenterats i kapitel 3. Dokumentanalys har genomförts för en tydligare inblick i hur Malmö stad arbetat med medborgardeltagande inom Amiralstaden. Denna kommer också att speglas mot det material som samlats in under samtliga intervjuer.

5.1 Amiralstadens geografi och uppkomst

Amiralstaden är ett stadsutvecklingsprojekt som har sitt geografiska centrum kring Rosengårds station vid Amiralsgatan i Malmö. Arbetet med detta projekt startade under hösten 2016, med ett förarbete som pågått sedan tidigare. Initiativet till stadsutvecklingsprojektet kommer från Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö, som menar att den fysiska planeringen behöver bidra till att förbättra ojämlika förutsättningar lokalt och på längre sikt även för hela Malmö stad (Malmö Stad, 2018). Idag befäster barriärer i form av gator och järnväg skillnader mellan bostadsområden (Malmö stad, 2013). Amiralstadens geografi utgår från Station Rosengård som öppnade i december 2018 och befinner sig mellan Sofielund, Annelund, Östra Sorgenfri, Emilstorp och Rosengård. Med denna dynamiska starka kollektivtrafikpunkt menar Malmö Stad att området blir en nod i stadens trafiknätverk, vilket skapar goda förutsättningar för utveckling av och nybyggnation i, angränsande stadsdelar. Amiralstaden har ingen tydlig geografisk avgränsning, utan utgår från den nybyggda tågstationen och sträcker sig ut med cirka en kilometers radie (Malmö Stad, 2018). Målet bakom detta projekt är att samla Malmö stads och samhällets insatser i området för att utveckla och skapa fler arbeten och bostäder, öka utbudet av kultur samt förbättra förutsättningarna för en god hälsa. Tillsammans ska projektet bidra till att fler Malmöbor uppnår hållbar försörjning, ett hållbart vardagsliv samt ökad jämlikhet i hälsa. Sammanfattat ska Amiralstaden bidra till att de stationsnära stadsdelarna kan erbjuda goda

livsmiljöer för barn och vuxna. I planeringsprocessen har projektledarna bjudit in fastighetsägare, näringsidkare, verksamheter, föreningar och Malmöbor till att vara med i dialoger och samarbeten för att utveckla området. Som metod för en mer socialt hållbar stadsplanering arbetar Malmö stad, i projektet Amiralstaden, med så kallade kunskapsallianser. Dessa ska, tillsammans med de fysiska resultaten, bidra till att nätverk bildas, underlättas och underhålls. Områdets infrastruktur ska på så vis underlätta för kontakter och att stråk kopplas samman och undviker att skapa fysiska och mentala barriärer (Ibid).

Figur 3. Amiralstaden's geografiska rum. Amiralstaden ligger i Malmö och utgår från Station Rosengård (Malmö stad, 2018:6).

Malmö har länge präglats av skillnader vad gäller sociala och hälsomässiga förutsättningar mellan bostadsområden, något som ställer krav på en stadsplanering som tar stor hänsyn till invånarnas behov för minskning av dessa skillnader. Detta menar Malmö Stad ska resultera i individuella så väl som samhällsekonomiska vinster. I och med att hälsa kan förknippas med delaktighet, sysselsättning och uppväxtvillkor är också dessa faktorer en viktig del i den fysiska planeringen. Projektet utgår från barnrättsperspektivet och ska ta tillvara på kulturverksamhet samt närings- och föreningsliv. Utmaningen i Amiralstaden's geografi tar sin grund i att det redan idag finns många befintliga bostäder och verksamheter, vilket innebär

att en försiktighet och respekt måste prägla Malmö Stads arbete, detta då många människors redan befintliga livsmiljö kommer att påverkas direkt så väl som indirekt (Ibid).

Amiralsstaden ses inom Malmö Stad som ett pilotarbete, detta då det arbetar med komplexa sociala frågor som saknar givna svar och åtgärdsplaner. Här beskrivs att svar som tidigare getts varit otillräckliga, samt att olika institutioner med ansvar i utvecklingen tidigare haft bristande kontakt med varandra vilket lett till svaga helhetslösningar. Amiralsstadens utmaning ligger därför i att skapa ett samarbete mellan olika aktörer för att gemensamt arbeta med dessa frågor. Projektet är en samordningsprocess inom Malmö stad och syftar till att samordna internt och externt för att nå större nyttor än om varje projekt inom geografien separerats (Ibid). De nyckelord som kan identifieras i dokument gällande Amiralsstadens mål och värden är bland annat; kunskap, transparens, tillit, deltagarbaserat, nätverk, hälsa, barn och social hållbarhet.

5.1.1 Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö

Projektet Amiralsstaden föreslogs av Kommissionen för ett socialt Malmö. Det övergripande syftet som presenterades i och med projektet var att arbeta för mer jämlika förutsättningar så att de stora skillnader som påvisades i medborgarnas hälsa och välmående kan minska. I kommissionens slutrapport som presenterades 2013 pekades Amiralsstaden ut som ett stadsutvecklingsarbete där en integrerad och hållbar fysisk satsning ska ge minskade skillnader i hälsa och bidra till minskad boendesegregation (Malmö stad, 2018). I slutrapporten föreslogs två stadsförädlingsprojekt, åtgärd 1.2.2.4; Amiralsstaden och ”Bygga om dialogen”. Det sistnämnda ska arbeta med principen avseende långsiktiga sociala investeringar genom ett utvecklat delaktighetsperspektiv med fokus på governanceprocesser som involverar berörda fastighetsbolag, stadsbyggnadskontor och medborgare. Projektet är ett exempel på utveckling med ett holistiskt perspektiv där ombyggnaden ska ske med de tre hållbarhetsdimensionerna som ett integrerat perspektiv genom hela processen. Processer inom urban utveckling har möjlighet att engagera medborgare, utforma ändamålsenligt utformade fysiska miljöer och öka delaktighet och medborgerligt inflytandet (Malmö stad, 2013). Kommissionen föreslog därför att kommunen ska utveckla dialogmodeller när fysiska planer tas fram och i större utsträckning pröva planeringsmetoder där medborgare har större inflytande på det fysiska slutresultatet. Malmö Stad ska öka jämställdheten i den offentliga miljön genom att involvera medborgare med blandning av åldrar, könstillhörighet och socio-

ekonomiska förutsättningar i urbana designprocesser. Kommissionen menar att en mer fokuserad och kontinuerlig delaktighetsprocess riktad till rätt målgrupp behövs för att möta områdets individuella önskemål och behov. De planerade fysiska ingreppen ska verka hälsofrämjande, överbrygga barriärer, förbättra tillgänglighet, öka trygghet och tillit, öka delaktighet, öka attraktion och bli ett redskap för lokal mobilisering och lokalt jobbskapande; något som förutsätter utrymme från nationella och regionala aktörer. Ambitionen med projekten är att med fysiska investeringar nå sociala, miljömässiga och ekonomiska mål. Projektet ska på så vis inkludera nya rumsliga förändringar genom att undersöka nya arbetsformer, nya organisationsstrukturer med nya samarbetspartners och nya ekonomiska modeller (Ibid). Inom detta arbete lyftes tre huvudpunkter upp som projektet Amiralsstaden ska bidra med:

- ”Använda den fysiska planeringen som en motor för att uppnå sociala vinster, både genom att utveckla nya platser men också genom deltagande i processen.
- Undersöka nya arbetsformer, nya organisationsstrukturer med nya samarbetspartners och nya ekonomiska modeller.
- Stärka invånarnas delaktighet och inflytande i stadsplaneringens processer genom att utveckla dialogmodeller och pröva nya planeringsmetoder där medborgare får ökat inflytande” - Malmö stad (2018:5).

5.1.2 Mål för Amiralsstaden

”Amiralsstaden ska bidra till att fler Malmöbor uppnår en hållbar försörjning, ökad jämlikhet i hälsa och ett mer hållbart vardagsliv. Amiralsstaden ska även bidra till Malmö stads arbete med FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030. Därför ska de integreras i Amiralsstadens processer.” – Malmö Stad (2018:7).

Genom långsiktigt och förvaltningsövergripande arbete ska Amiralsstaden:

- Bidra till att fler Malmöbor uppnår hållbar försörjning.
- Bidra till ökad jämlikhet i hälsa mellan Malmöbor.
- Bidra till hållbart vardagsliv för fler Malmöbor (Ibid).

5.2 Planeringsprocessen av Amiralstaden

Planeringsprocessen för Amiralstaden bygger på att Malmö stad tillsammans med privata företag, civilsamhället, föreningslivet och enskilda individer delar kunskap och arbetar transparent, deltagarbaserat och med breda, öppna nätverk (Malmö stad, 2018). Traditionella samrådsmoment inom stadsplanering är ofta otillräckliga för att skapa delaktighet och involvering i planprocessen. I dessa moment är det oftast föreningar, informella ledare eller liknande som kommer till tals. För en mer inkluderande och demokratisk stadsplanering menar Anna Wachtmeister, aktör och anställd inom projektet, att vi istället bör arbeta för att skapa överbyggande allianser som ger nya relationer och bättre kunskapsöverföring (Hydén, 2018). Målet inom processen är att finna nya arbetssätt för samarbete mellan olika aktörer och skapa modeller för hur invånarnas erfarenheter och kunskaper ska kunna ta mer plats i utvecklingen av staden. Detta, menar stadsbyggnadskontoret, kräver ett öppet arbetssätt som är nyfiket på nya lösningar med lärande i fokus för utveckling av befintliga organisationer för framtidens utmaningar.

Processledningen, som utgår från stadsbyggnadskontoret, har också delat ledarskap med representanter från den kommunala och civila sidan. En viktig del inom processen är att ledningen arbetar med att ha och få förtroende från boende och verksamma i området. Detta är avgörande i en metod likt denna då ambitionen är att planera staden *med* medborgarna och inte *för* dem. Arbetet med Amiralstaden sker genom öppna processer där problem identifieras och beskrivs i en bredare krets än traditionellt. Arbetet har gått in med en viss riktning, men utan ett fastslaget slutmål (Malmö stad, 2018). Detta är också typiskt för participationsdesign, i stadsplanering så väl som i andra designområden och tar sin grund i att processen byggs på frihet att utveckla ny kunskap och hitta nya lösningar (Ehn, Nilsson, Topgaard, 2014). Amiralstaden som stadsplaneringsprojekt sticker ut jämfört med den nationella planeringsnormen då det är både ett experimentellt och konventionellt projekt. Det betyder att nya arbetsformer testas med aktörer som vanligtvis inte är än del av stadsutvecklingen, samtidigt som det finns givna ramar vad gäller den kommunala hanteringen av detaljplanering, lokalisering av samhällsservice, åtgärder som hindrar buller etc. Denna blandning av regler, kommunal hantering och olika deltagare innebär en balansgång mellan olika intressen och arbetskulturer, något som ska säkras genom arbetet mot tillit och transparens (Malmö stad, 2018).

5.2.1 Kunskapsallianser

För att arbeta mot förståelse för de underliggande orsakerna till ojämlikheten i stadsdelen menar Malmö stad att ny kunskap måste skapas genom samarbete av flera aktörer med skilda bakgrunder. Malmökommissionen föreslog kunskapsallianser som ett sätt att få externa aktörer att arbeta mot lösningar tillsammans, en metod som nu används för att jobba med framtagandet av kunskap. Kunskapsallianserna arbetar efter en modell som utgår från kommissionens rekommendationer, där varje allians bildas utifrån en frågeställning som en intern eller extern aktör har, baserat på önskad ny kunskap till en utmaning som identifierats. För att säkerställa att den kunskap som tas fram har representation från flera olika aktörer identifieras först vilka personer som ska ingå i en kunskapsallians, med representation från både den synliga kunskapen och den samhällsbaserade. För att uppnå ett arbetssätt som är sökande efter lösningar och med ambitionen att lyfta fler röster har Malmö stad fastställt några principer som Amiralstaden ska följa vid involvering. Kunskapsallianserna handlar om att kommunen ska alliera sig med andra aktörer, för att ”mötas i ögonhöjd” och vara öppna för andras kunskap. Genom denna metod menas att Malmö stad får helt nya förutsättningar för att utvecklas hållbart och långsiktigt. En nyckelfaktor i arbetssättet med kunskapsallianserna är jämställda förhållanden och ett system utan inbördes hierarki. Det måste också finnas en gemensam förståelse om att de olika typerna av kunskap (synlig kunskap och osynlig samhällsbaserad kunskap) värderas lika högt. Avslutande bör det också finnas en genomsyrande reflektion kring vad kunskap egentligen är (Malmö stad, 2018).

”Vi menar med kunskapsallianser jämlika samarbeten mellan olika intressenter av kunskapsutveckling. I en kunskapsallians ska kunskap utvecklas. Kunskap ses därför inte bara som något på förhand skapat utan lärande såväl som utvecklande och skapande av kunskap görs till del av lösningarna. Delaktigheten i en kunskapsallians ska grunda sig på ens erfarenheter och kunskaper. Därigenom kopplas också kunskapandet och lärandet till frågor om styrning, delaktighet och inflytande.” – Mikael Stigendal (2016:19).

I Amiralstadens dokument gällande mål och värden presenteras tre principer som ska följas för att uppnå ett arbetssätt som är sökande efter lösningar och har ambitionen att lyfta fler röster vid involvering av aktörer (Malmö stad, 2018:17):

”1) Delaktighet och lärande: ”Alla har rätt – men bara delvis” Är invånarna involverad i vår process, eller är vi involverade i invånarnas utgör en viktig frågeställning. Mötena ska helst ske öga mot öga, för att tillsammans lära sig av varandra och skapa framtidens hållbara stad.

2) Ifrågasätta: ”Kill your darlings – kliv ur din bekvämlighetszon” Amiralstaden har som ambition att både reflektera över tidigare kunskap om stadsutveckling och hur dessa kan användas på ett nytt sätt inom geografin. Deltagande aktörer både tjänstepersoner, invånare och fastighetsägare, måste vara beredda att gå in i processen med öppet sinne och möta ovana personer och situationer.

3) Process: ”Bygga bron tillsammans medan vi går på den” Amiralstaden ser sig som en långsiktig process, inte ett tidsbestämt projekt. Här arbetas med komplexa frågeställningar som kräver ett öppet arbetssätt för att gemensamt med andra finna lösningar. Det finns ingen given väg eller sluttid när något ska vara klart.”

5.3 Demokrati och social inkludering i Amiralstaden

Alicia Smedberg (Intervju 2. 2019) förklarar i sin intervju att hon tror att tankarna bakom Amiralstaden är att arbeta för ett mer demokratiskt samhälle. Hon menar att man i andra processer inte behöver följa deras som en mall, men att grundidén om att arbeta öppet och ärligt är en nyckelfaktor. Smedberg menar att hierarki och maktrelationer är något som inte går att förneka eller radera, men att nyckeln ligger i att försöka jämna ut de relationer som finns i så god mån som möjligt. I Amiralstaden har en mer pluralistisk process använts än vad som är standarden i svensk stadsplanering, något som deltagarna menar har fungerat bra så långt i processen. Young (2000) menar att en demokratisk process inte direkt blir inkluderande genom att planerare och politiker möter berörda individer på samma sätt, utan snarare genom att de i olika möten skapar relationer och låter dessa individer positionera sina förutsättningar, erfarenheter, möjligheter och kunskaper i samhället. Detta synsätt delas i hur Amiralstaden arbetat med representation, samt i utformningen av kunskapsallianser. Istället för att aktivt gå ut och eftersöka medborgare med särskilda kompetenser har man, exempelvis, låtit människor komma dit för att sedan själva formulera vad de är bra på och vad de vill göra med sitt deltagande (Smedberg, 2019). Möten med berörda medborgare har på många sätt utformats utefter deras individuella förutsättningar, erfarenheter, möjligheter och kunskaper.

Young beskriver också vikten av att olika synsätt och kunskaper från olika sociala positioner kommuniceras ut, något som kunskapsallianser kan vara en möjlig metod för. Genom kunskapsallianserna i Amiralsstaden har aktörer med olika bakgrund, kunskaper och lokal kännedom inkluderats tidigt i processen, något som gett en större spridning av olika sociala grupper inom projektet. Dessa aktörer är inte endast representanter från privata och statliga bolag, utan likväl representanter för föreningsliv, civilsamhället och enskilda invånare. Genom att skapa en inbjudande möteslokal i Amiralsstaden tillsammans med medborgarna hoppades Malmö stad kunna brygga över den tröskel som annars kan få olika grupper i samhället att känna sig ovälkomna inom möten för stadsplanering. Inom kunskapsallianserna möts synlig och osynlig kunskap, makthavare och invånare från olika socio-ekonomiska bakgrunder. En stor del av de medborgare som deltagit i projektet är utlandsfödda och nyinflyttade till Sverige och Malmö (Smedberg, 2019.). Inkluderingen av denna grupp är viktig ur två synpunkter; de representerar en stor del av Amiralsstadens medborgare och de tilldelas ett forum och en delaktighet som samma sociala grupp sällan får möjlighet till i samhället (Young, 2000). Dessa möten möjliggör arbete mot förståelse av gemensamma och individuella problem, livssituationer och kan även, genom möte och kollektiv problemformulering, överbrygga fördomar.

5.3.1 Representation

”Jag skulle säga att vi är välrepresenterade för det området som vi sitter i, men vi har inte kvoterat någonting. Den representationen vi har fått är de som har sökt sig till oss. Vi har inte sökt aktivt. Det pågår ett projekt nu med en feministisk arkitekturgrupp, det är väl det första projektet som riktar in sig lite mer på en specifik grupp, men innan dess så har det inte varit så.” – Alicia Smedberg (2019)

Inkludering av olika differentierade sociala grupper i politiska diskussioner och beslutsfattande, menar Young (2000), ökar sannolikheten för främjande av rättvisa då allas intressen beaktas. Trots att Amiralsstadens arbete med kunskapsallianser måste vi också fråga oss vilken typ av representation som krävs för att en process ska klassas som just demokratisk och inkluderande. Amiralsstaden har arbetat med ett öppet perspektiv där medborgare bjudits in att delta. Som nämns i uppsatsens bakgrund, del 2.2.1, är ett kritiskt problem gällande medborgardeltagande att inbjudan inte automatiskt betyder ökat deltagande. Young trycker på vikten av social inkludering i beslut och menar att demokrati kräver att alla människor som

påverkas av ett beslut inkluderas och ges en röst i de processer som framtar och skapar dessa beslut och resultat. Projektet Amiralsstaden och det breda arbetet med kunskapsallianser har på många vis visat genomsyrats av liknande tankar vad gäller inkludering och hänsyn till sociala grupper. Smedberg lyfter att man inom projektet lagt ner mycket arbete på att bygga relationer och faktiskt prata med invånare, något som har skett med en person i taget och tagit mycket tid. Detta har genomförts av två anställda inom projektet, som på många vis arbetat som en länk mellan deltagare och Malmö stad (Smedberg, 2019). Projektledare Thomas Wahlstedt (Intervju 1. 2019) menar att en fokus i Amiralsstaden har legat på att engagera sig i andras processer, vilket i sin tur gjort att det varit ett skiftande i engagemang, representation och gruppstorlekar. I projektets helhet har det inte funnits mycket arbete med att försöka hålla en jämn nivå i engagemanget, något som de menar inte heller är nyckeln till en inkluderande process. Alla är välkomna att delta, men ett fokus har legat på att fånga upp engagemang snarare än att skapa det. Det viktigaste, menar Thomas Wahlstedt, är att jobba med de som redan är engagerade i en fråga, istället för att försöka dra in människor för synes skull. Han menar att de människor som berörs är de som ska inkluderas och att vi i stadsplaneringsprocesser ofta lägger för mycket tid på att försöka skapa ett engagemang som inte finns.

”Vi måste snarare bli bättre på att lyssna på det engagemang som redan finns och ta till vara det” – Thomas Wahlstedt (2019)

Ett kommande steg i Amiralsstadens process är att gå in i ett samråd. I denna del av projektet kommer Amiralsstaden att arbeta mer med en formell typ av involvering, en dialogprocess. Där kommer målet ligga på att gå ut brett, både med information, men också vid involvering för att uppnå en så bred representation som möjligt (Wahlstedt, T. 2019).

5.4 Grad av medborgarmakt

Projektet Amiralsstaden har som mål att inkludera olika aktörer och perspektiv i planeringsprocessen för att förbättra jämlikheten och den sociala hållbarheten i Malmö stad. Amiralsstadens geografi har länge präglats av sociala problem och området Rosengård har under decennier varit ett nationellt exempel på extrem segregering (Niedomysl, Östh, Amcoff, 2015). Malmökommissionen menar att sociala skillnader i levnadsvanor bidrar till en betydande del av hälsans ojämlikhet i Malmös vuxna befolkning. Dessa levnadsvanor

bestäms av den sociala positionen och de sociala bestämningsfaktorer som är förknippade med denna. Skillnaderna mellan Malmös stadsdelar är tydlig i många olika, men ofta kopplade, problemområden. Det gäller frågor om hälsa så väl som utbildningsnivå, inkomst, trångboddhet, hemlöshet etc. (Malmö stad, 2013). De tydliga sociala skillnader och den utsatthet som kan påvisas i Amiralstadens geografi kan också ses om ett tecken på ett ökat behov av intervention och deltagande från medborgarna. Mer makt till invånarna innebär också större möjlighet att berätta sin verklighet, formulera behov och förändra sina lokala förutsättningar (Arnstein, 1969).

För att skapa en mer demokratisk och socialt hållbar stad menar Arnstein att ett fokus inte endast kan ligga på deltagande, utan att mer makt och kontroll över processer också måste ges direkt till medborgarna. Att ställa planeringsprocesser mot modellen kan således tillåta en enklare analys av relationen mellan deltagande och makt. Genom analys av dokument och intervjumaterial är det tydligt att Amiralstaden skapat ett bredare och mer genomgående deltagande från medborgare så väl som andra aktörer⁶. Genom att gemensamt arbeta med frågeställningar och potentiella lösningar har medborgarna också fått ett större inflytande och en bättre chans att förklara och visa värdet av sin lokala kunskap och verklighet. Med detta sagt måste vi också se till hur maktförhållandet sett ut inom projektet. Inflytande och möjlighet att påverka kan ses som en förbättring av medborgarnas makt i planeringsprocesser, men det är fortfarande svårt att se om denna möjlighet kommer att skapa en förändring av slutresultatet. Den metod som används inom Amiralstaden kan på många vis liknas vid Arnsteins femte steg i modellen för medborgarmakt, vilken hon kallar "Förlikning" (Placation). Denna typ av medborgarmakt placeras i denna modell inom segmentet symbolisk makt. I steget Förlikning menar Arnstein att medborgarna börjar få möjlighet till ett större deltagande och ett bredare inflytande, men att spår av det symboliska deltagandet står kvar. De som deltar bjuds in till olika samråd och workshops, men de som avgör legitimiteten och innehar rösträtt är fortfarande de klassiska makthavarna inom planeringsbeslut (Ibid). Jag menar att man också kan se tecken på det sjätte steget, "Partnerskap" (partnership). Medborgarna har inom Amiralstaden fått möjlighet att göra sin röst hörd och interagera med makthavare på nya sätt och det finns en genomgående tanke om att jämna ut de maktrelationer som finns. Medborgarna har tydligt fått mer makt att delta och förändra planeringsprocessen än vad som vanligtvis sker i dialogprocesser, men beslutsfattandet ligger

---

⁶ I jämförelse med klassiska dialogprocesser i Sverige.

trots det kvar hos stadsbyggnadskontoret och politiker. Att ge större inflytande till medborgarna kan vara en metod för att distribuera om makt, men i och med att medborgarna saknar kontroll över beslutsfattande och slutresultat är det tydligt att den avgörande makten står kvar likt innan. Medborgarna äger inte processen, utan deltar snarare som värdefulla aktörer utifrån Amiralstadens geografi.

5.5 Lokal kunskap i Amiralstaden

Med Amiralstadens långsiktiga arbete med kunskapsallianser är målet att skapa en bred samverkan mellan synlig och osynlig kunskap. Denna metod handlar om att få samtliga aktörer att lära av varandra och tillsammans utveckla ny kunskap (Malmö stad, 2018). Till skillnad från klassiska planeringsprocesser där medborgardeltagandet tar sig form i dialogprocesser öppnar denna metod upp för ett mångsidigt deltagande i ett tidigt skede; det skapar ett forum som klassiska medborgardialoger inte kan göra (Smedberg, 2019). I projektets formulerade mål och värden presenteras ambitioner om att arbeta med ett aktivt deltagande från olika aktörer, samt att dessa gemensamt ska arbeta med problemformuleringar och potentiella lösningar. Genom samtliga intervjuer framkom att intervjupersonerna upplevt att detta är något som man lyckats med i projektet. Genom att skapa en långsiktig och öppen period av planering utan satt agenda lämnas också rum till oväntade diskussioner och extrahering av ny och ibland oväntad kunskap (Wahlstedt, T., Wahlstedt A., Smedberg 2019).

Kunskapsallianserna har hittills arbetat mycket behovsdrivet och Malmö stad arbetar aktivt för att lyssna till vad de olika aktörerna i sina processer har behov av för att komma framåt i sina respektive utmaningar och frågor (Wahlstedt, T., 2019). Att arbeta med ett brett deltagande och en blandning av samhällsbaserad och professionell kunskap är något som trots sina styrkor också kan orsaka spänning och problematik. Smedberg trycker dock på att dessa möten behövs för att ett en förändring ska kunna ske;

”Jag tror inte att spänning är fel. Det kan vara nyttigt med spänning också. Vi vill inte utsätta någon för stress, spänning och ångest individuellt, men jag tror att vi klarar av att möta olika perspektiv och erkänna fel i den egna organisationen. Det är jobbigt, men säkert nyttigt. Vi behöver veta var det är det inte funkar” – Alicia Smedberg (2019)

En av styrkorna i arbetet med kunskapsallianser menar Anna och Thomas Wahlstedt (2019) är att planerarna får en bättre analys och förståelse för de utmaningar som finns i området. De ges en bredare förståelse av den individuella och rumsliga verkligheten och får lära sig ta hänsyn till mångsidiga perspektiv i ett ovanligt tidigt skede. I och med att Amiralstaden är ett pågående projekt är det omöjligt att mäta i vilken grad den lokala kunskapen tas till vara på vad gäller implementering och resultat. Att ha skapat dessa forum för kollektivt lärande kan dock minska gapet mellan lokal kunskap och planering, vilket ger möjlighet till ökning av den samhälliga och miljömässiga hållbarheten och en förbättrar livskvalité hos stadens medborgare (Berman, 2017). När medborgare involveras från problemformulering till implementering i planeringsprocesser skapas därför bättre möjligheter för extrahering av lokal kunskap och en demokratisk stadsplanering.

I Bermans (2017) studerande av kollektivt skapande ser han hur en metod baserad på ömsesidighet och samarbete stimulerar dialektik och interaktion mellan olika system av kunskap, vilket han menar medför en kommunikativ plattform som bjuder in medborgare till att aktivt delta i planeringsinitiativ. Detta är något som också möjliggjorts med kunskapsallianserna i Amiralstaden. Viktigt att poängtera är att medborgarna inte själva startat detta arbete, utan att det initierats och styrs av Malmö stad. Trots att aktörer och medborgare fått en ökad chans att delta på kort eller lång sikt i projektet finns det fortfarande en hierarkisk ordning internt. Genom en bred inkludering och stor extrahering av lokal kunskap närmar sig Amiralstaden vad Berman kallar ”Radikal metod” och ”Samverkansmetod”. Genom analys mot dokument och intervju material uppfattar jag dock att projektet främst efterliknar ”Nätverksstyrd metod”. Deltagarna har fått möjlighet till bred kommunikation, ömsesidigt utbyte med planerare, operativ planeringskunskap och exponering av sin lokala kunskap. Denna metod låter jurisdiktionen och dess tjänstemän skapa ett nätverk som omfattar en rad olika aktörer inom planeringen (ibid). I detta fall har medborgarna fått ett större inflytande, men makten har inte delegerats. Avslutningsvis är det viktigt att poängtera att modellen är en förenkling av verkligheten. Att en metod innehåller faktorer från olika steg i en modell är således något som kan ses som naturligt.

5.6 Influenser från participationsdesign

Trots att Amiralstaden inte uttalat följer några riktlinjer för participationsdesign kan många likheter mellan disciplinen och arbetssättet i projektet identifieras. Alicia Smedberg (2019) menar att projektet och Kommissionen för ett socialt hållbart Malmö är tydligt influerade av disciplinen, men att Amiralstaden inte bör ges den exakta stämpeln. Participationsdesign handlar om att sudda ut gränsen mellan deltagare och designer för att skapa en mer flytande och gemensamt lärande process. Trots att vi i Sverige har ett lagstadgat krav på medborgardialog inom stadsplanering följer landet i många projekt en mer traditionell planering där den urbana designen ofta tilldelas stadsplanerare och arkitekter (Simonsen, et al, 2001). Trots att den huvudsakliga makten i denna planeringsprocess fortfarande ligger hos organisationen och politiker har Amiralstaden på många vis gått bort från den traditionella metodiken för att istället arbeta emot en mer inkluderande process som tar sin grund i gemensamt lärande och utvecklande. Participationsdesign bygger på idén att planeraren tar ett steg tillbaka från processen, för att istället arbeta tillsammans med en rad olika aktörer både vad gäller problemformulering så väl som slutmål. Som tidigare nämnt anses detta vara en metod som, om genomförd på rätt vis, kan leda till en demokratisering av stadsplaneringsprocesser och en mer inkluderande och socialt hållbar urban utveckling (Karlsson, 2016). Att inkludera aktörer med varierad bakgrund, kunskap och lokal kännedom tidigt i processen är något som vi kan identifiera i Amiralstadens arbete med kunskapsallianser. Det har skett ett tydligt fokus på ett tidigt och mångsidigt inkluderande och sättet att arbeta med en mindre strikt agenda och lös tidsplan är något som överensstämmer med de tankar som presenteras inom participationsdesign. Detta är något som styrks av planeringsdokument så väl som intervjuer. Vid samtliga intervjuer framkom också tydligt hur Amiralstadens planeringsprocess på många sätt är experimentell; det handlar om att testa nya metoder istället för att strikt följa riktlinjer från ett tidigare projekt. Det har funnits en stor fokus på processen inom projektet, istället för att samtliga möten förts mot ett riktat slutresultat (Malmö stad, 2018). Genom att utföra en stor del av arbetet på plats i Amiralstaden menar Smedberg (2019) att de fått ett nytt forum bortom byråkratin; en plats där man kan ha attityden ”vi bara gör”, vilket leder till nya och ibland oväntade resultat.

”I en konkret medborgardialog ska man jobba på ett politiskt uppdrag mot kommunstyret och det gör ju inte vi. Vi har mer behovsdrivna processer som bygger på invånarens intressen och behov i våra processer.” – Anna Wahlstedt (Intervju 1. 2019)

5.7 Hinder, framgångar och lärdomar

Vid analys av dessa faktorer är det först viktigt att poängtera att Amiralstaden som stadsbyggnadsprojekt fortfarande pågår och står utan bestämd deadline. Detta innebär att fler hinder kan dyka upp under projektets gång, samt att framgångar och lärdomar endast kan identifieras utifrån vart Malmö står i projektet idag. Denna analys baseras på samtliga intervjuer som utförts; detta då det är faktorer som inte går att besvara utifrån befintliga dokument.

5.7.1 Hinder inom projektet

Vid analys av samtliga intervjuer är det tydligt att ett gemensamt hinder identifierats. Detta är starkt kopplat till kunskapsallianser som en relativt sett ny metod och handlar om organisatorisk mottaglighet. Amiralstaden metod går på många sätt ut på att testa nya arbetssätt och lösningar. Projektet följer således ingen strikt agenda eller plan, utan förändras med tiden. I ett arbete med många olika aktörer och en blandning av lokal och professionell kunskap är det också svårt att i förväg veta vilka frågor, behov och problemområden som kommer att dyka upp. Detta har medfört problem då det är svårt att som organisation förbereda sig och ta emot arbetet på ett enkelt sätt. Det är en omställning som Malmö stad inte varit helt redo för, men som med projekt likt detta kan komma att förbättras. Kunskapsallianser som metod är inte ett fullvärdigt demokratiskt redskap och det saknas en organisatorisk träffyta och mottaglighet, något som behöver stärkas internt så väl som hos andra aktörer (Wahlstedt, A., 2019).

Ett annat hinder som länge präglat medborgardialog och olika typer av deltagande är relationen mellan politik, stadsbyggnadskontor och medborgare. Inom projektet finns ett genomsyrande arbete med tillit, vilket anses viktigt då ett tydligt informationsarbete minskar missförstånd och konflikter. Tjänstemän och politiker upplever ofta att medborgare kommer med önskemål och behov som de själva inte kan möta, makthavare behöver på så vis vara tydliga med restriktioner och intentioner. Frågan om tillit är likväl viktig åt motsatt håll. Makthavare behöver arbeta med att bygga tillit gentemot medborgare. Det finns en tydlig rädsla hos tjänstemän när det kommer till att samarbeta med medborgare, något som organisationen behöver arbeta med för att ett deltagande byggt på gemensam tillit ska fungera

så bra som möjligt. Att arbeta med utökat deltagande skapar också problematik i fråga om ansvar, tid och villkor. Många tjänstemän och aktörer kan delta i projektet Amiralsstaden på avlönad tid, medan vissa aktörer och medborgare istället deltar på sin fritid baserat på ett individuellt engagemang. Detta är något som skapar en ojämn maktbalans och frågan om vem som har möjlighet att delta väcks. För att komma runt detta problem har Malmö stad arbetat med olika metoder för hur deltagandet ska fungera. Under projektets gång har de testat timanställningar, ett samarbete med arbetsförmedlingen samt andra typer av ersättning. Idag finns det inga bestämmelser för hur detta ska fungera, utan anpassas och testas utefter typ av arbete och engagemang. Smedberg (2019) förklarar i sin intervju att detta är en fråga som är komplicerad för organisationen. Anställning av utomstående medborgare har två sidor; det kan ses som en mycket viktig faktor då medborgare som lägger tid på projektet också förtjänar ersättning för sitt arbete, men präglas också av problematik då det förändrar involveringen och det engagemang som annars styr deltagandet.

5.7.2 Framgångar inom projektet

En utav de framgångar som identifierats under intervjuerna är Amiralsstadens sätt att flytta diskussioner från klassiska möteslokaler till den gemensamma lokalen och projektets berörda geografiska rum. Det fysiska rummet för kollektivt skapande är något som ofta lyfts som avgörande för en lyckad interaktion. En plats där samtliga deltagarna känner sig hemma kan i sin tur ge en trygghetskänsla som tillåter samtliga deltagare att öppna upp samtalen och göra sin röst hörd (Halse et al, 2010:72). Att flytta diskussioner från stadshuset till denna möteslokal är något som Alicia Smedberg (2019) menar är mycket viktigt och har fungerat positivt. Det har fått makthavare och aktörer att ta sig till den plats samtalen förs kring, vilket i sin tur genererat möten. Smedberg menar också att dessa möten med medborgare kan ge upphov till en större ansvarskänsla hos beslutsfattare och att det i sin tur ger en positiv effekt på efterföljande dialoger. Smedberg lyfter att en annan framgång inom projektet är att man lyckats visa Malmö stad som organisation och många stadstjänstepersoner ett nytt sätt att arbeta. Trots att projektet är pågående är det tydligt att många delar har fungerat bra och att kunskapsallianserna varit värdefulla för medborgare, Malmö stad och andra aktörer. Smedberg menar att det vi kan se med detta är att det går att arbeta med deltagande på detta sätt - Malmö stad har hittat ett fungerande alternativ.

Thomas Wahlstedt (2019) lyfter att stora delar av projektet handlat om små framgångar, men att en betydande faktor varit att Malmö stad fått ett sätt att engagera sig i andras processer på ett sätt som de vanligtvis inte gör. Genom att låta aktörer med ett engagemang och tydligt intresse delta har Malmö stad i sin tur kunnat bistå dem med det material som de behövt. Malmö stad har på så vis lagt en stor vikt vid att arbeta med det engagemang som finns, istället för att försöka skapa ett intresse som inte alltid finns. Anna Wahlstedt (2019) menar också att en framgång är att arbetet med barn och unga fungerat väl genom processens gång. Deras kunskap och kompetens har tagits till vara inom stadsutvecklingen, något som annars ofta saknas. Denna befolkningsgrupp utgör en stor del av Amiralstadens invånare och har varit en kärnfaktor i projektet som utgår ifrån barnrättsperspektivet (Malmö stad, 2018).

5.7.3 Lärdomar för framtiden

Den huvudsakliga lärdomen som kan identifieras handlar om att skapa en kontinuitet inom projektet. I och med att projektet till stor del är experimentellt saknas också mycket underlag för hur arbetet ska gå framåt. Att arbeta med ett brett deltagande innebär också att deltagare och ansvariga ibland måste bytas ut, vilket kan leda till att kunskap och tidigare lärdomar går förlorade. Att skapa ett bättre arbete med kontinuitet är något som i sin tur innebär att processer slipper återskapas. Detta är något som Anna Wahlstedt (2019) menar hade gett tid till att etablera projektet, dess värden och tilliten ytterligare. Andra lärdomar som kan identifieras är starkt kopplade till de hinder som identifierats. Den organisatoriska faktorn är något som projektansvariga arbetar vidare med. Malmö stad är uppdelat i många fack och projektet sträcker sig utanför stadsbyggnadskontorets enskilda uppdrag. Detta innebär att det är ett brett samarbete som sker även organisatoriskt och något som behöver struktureras internt för nutida såväl som framtida arbete.

6. Slutsats

I detta kapitel redogörs för de slutsatser som kan dras utifrån analys av insamlade dokument och intervjumaterial. Detta kapitel knyter också ihop med uppsatsens syfte och frågeställningar och ämnar besvara de frågor som ställs i punkt 1.1. Avslutningsvis följer en reflektion samt en diskussion gällande vidare forskning.

6.1 Slutsatser utifrån analys

Kunskapsallianserna i Amiralstaden sätter samman aktörer med olika bakgrunder där de tillsammans får arbeta gemensamt med olika frågeställningar. Varje allians bildas utifrån en frågeställning som en intern eller extern aktör har, baserat på önskad ny kunskap till en utmaning som identifierats. Genom kunskapsallianserna allierar sig således kommunen med andra aktörer. Denna metod är ett sätt att ta vara på den lokala kunskapen för att tillsammans med den professionella generera ny kunskap. Att arbeta med kunskapsallianser är också ett sätt att skapa ett forum för aktörer med egna frågeställningar i behov av externa möten för utveckling, identifiering av behov och stöd (Malmö stad 2018).

Vid analys av dokument och intervjumaterial är det tydligt att medborgare fått ett större inflytande i planeringsprocessen än vad som vanligtvis ges i klassiska medborgardialoger. Genom kunskapsallianserna har de fått chansen att delta och skapa processen, istället för att endast komma med synpunkter på stadsbyggnadskontorets framtagna förslag. Att utöka inflytandet är ett sätt att utöka demokratin och medborgarmakten. Arnstein (1969) menar dock att ett fokus inte endast kan ligga på deltagande, utan att mer makt och kontroll över processer också måste ges direkt till medborgarna. Detta är något som saknas i Amiralstaden, då makten, trots en viss utjämning, ligger kvar hos traditionella maktinstitutioner. Medborgarmakten i Amiralstaden kan klassas som vad Arnstein kallar Förlikning. Detta innebär att medborgarna fått möjlighet till ett större deltagande, men att det fortfarande bör klassas som symbolisk makt. Vid analys har jag också identifierat tecken på modellens sjätte steg av medborgarmakt, Partnerskap. Detta då medborgarna getts möjlighet att göra sin röst hörd och interagera med makthavare i nya forum och constellationer.

Genom kunskapsallianserna har Malmö stad lyckats bredda sitt samarbete med externa aktörer, samt skapa en förbättrad involvering från medborgarnas sida. Vid analys mot Tal

Bermans modell för medborgardeltagande blir det tydligt att Amiralstaden, trots sin förmåga att fånga upp lokal kunskap, inte lyckats klättra ända upp i modellen. Jag menar att Amiralstadens arbete med kunskapsallianser främst kan klassas som Nätverksstyrd metod, detta då exponering av lokal kunskap och operativ planeringskunskap möjliggjorts, samtidigt som Malmö stad och politiker innehavt större delen av makten gällande beslutsfattande (Berman, 2017). Metoden som används inom Amiralstaden har också tydliga likheter med Bermans två senare steg, Radikal metod och Samverkansmetod. Dessa likheter tar sin grund i Amiralstadens breda samarbete mellan olika aktörer och kunskapssystem, samt i projektledarnas sätt att uppmuntra och ge stöd till existerande engagemang (Ibid). Trots dessa influenser tycks inte mer makt delegerats till civilsamhället och makten ligger som tidigare nämnt kvar hos jurisdiktionen. Amiralstaden tycks på så vis ha funnit en lämplig metod för att skapa ett ömsesidigt samarbete mellan olika kunskapssystem. Makten och beslutsfattandet står dock kvar hos stadsbyggnadskontoret och andra makthavare, vilket innebär att lokal kunskap, trots tydlig inkludering i Amiralstaden, kan gå förlorad.

Inom arbetet har olika hinder, framgångar och lärdomar identifierats. Dessa slutsatser har dragits utifrån analys av samtliga intervjuer som genomförts inom arbetet med uppsatsen. De hinder som projektet bemött hittills handlar om organisatorisk mottaglighet, tillit och olika villkor för deltagande. Det organisatoriska hindret handlar till stor del om Amiralstadens experimentella form och idé om att ”testa sig fram”. Projektet följer ingen förutbestämd mall, vilket innebär att organisationen ibland stöter på frågor och behov som de inte är förberedda på. Brister i organisationens mottaglighet skapar hinder i arbetet och är något som intervjupersoner menar att Malmö stad behöver arbeta vidare med (Wahlstedt, A., 2019). Frågan om tillit handlar istället om relationen mellan deltagare, stadsbyggnadskontoret och politik. Denna fråga har länge präglat diskussioner om medborgardeltagande och kan skapa misstro och missnöje inom planeringsprojekt. Bristande tillit är något som dykt upp mellan samtliga relationer i Amiralstaden. Medborgare saknar ibland förståelse för de restriktioner som tjänstemän har, samtidigt som de i sin tur ofta saknar tillit till medborgare och upplever en rädsla inför gemensamma möten. Det sistnämnda hindret som kan identifieras i projektet hittills är frågan om på vilka villkor personer deltar. I och med att en stor del av Amiralstadens deltagare arbetar med projektet på avlönad tid skapas en maktobalans mellan dem och de som deltar på sin fritid. Att engagera sig utan ersättning kan bli en kostnad och något som endast vissa medborgare har möjlighet till. I och med detta hinder har Malmö stad

testat olika former för kompensation för deltagare, men riktlinjer eller bestämmelser för hur detta ska fungera saknas ännu (Smedberg, 2019).

Projektet Amiralstaden har mött många små framgångar under tidens gång (Wahlstedt, T., 2019). Projektet har lyckats flytta många diskussioner från stadshuset till Amiralstadens geografi vilket innebär att fler personer har fått en ökad förståelse för den plats de ämnar förändra. Att arbeta utifrån denna gemensamma möteslokal har också skapat trygghet hos medborgare och minskat tröskeln för deltagande (Smedberg, 2019). Malmö stad har också sett en framgång i deras sätt att lyckas engagera sig i processer som utomstående aktörer har. De har genom detta bistått det engagemang som finns, istället för att försöka skapa ett intresse hos medborgarna som inte existerat (Wahlstedt, T., 2019). Slutligen har en viktig framgång varit inkluderingen av kompetens och kunskap hos barn och ungdomar boende inom projektets geografiska rum. Detta anses vara en viktig framgång då projektet utgått från Barnrättsperspektivet. Att inkludera den grupp som Malmö stad också planerar för är en viktig faktor ur en demokratisk utgångspunkt.

Som lärdom menar intervjupersonerna att Malmö stad måste arbeta med kontinuitet. Amiralstaden går ofta in i en projektloop där processer återskapas. Detta är något som tar tid och kraft från tjänstemän, deltagare så väl som projektet i sin helhet. Avslutningsvis tas också lärdom från de hinder som identifierats. Den organisatoriska mottagligheten är något som behöver arbetas vidare på för att projektet ska ha goda förutsättningar för att skapa bra resultat (Wahlstedt, A., 2019).

Trots att Amiralstadens planeringsprocess inte följer några strikta riktlinjer är finns det inom metodvalet många likheter med vad som brukar kallas för participationsdesign. Dessa likheter tar sin grund i projektets förmåga att inkludera många aktörer med varierad bakgrund, samt målet att planera *med* och inte *för* medborgare. Amiralstaden har inom sina kunskapsallianser tydligt arbetat med att sudda ut de klassiska förhållandena mellan deltagare och ”designer”, vilket inom processen ska ge mer makt åt deltagarna. Projektets sätt att arbeta utan en tydlig agenda och bestämda mål är också typiskt för denna disciplin. Problem, värden och mål ska således formuleras tillsammans och tas fram kollektivt. Participationsdesign kan stärka medborgarmakten genom att låta medborgare förklara behov och önsknningar, något som designers sedan realiserar. En av de faktorer som gör att Amiralstaden inte bör klassas som ett projekt som utgår strikt ifrån participationsdesign är det faktum att en stor del av

makten fortfarande ligger hos organisationen och politikerna. Det är en process som skapats utifrån den kommunala organisationen, det geografiska området och riktlinjerna har på så vis inte tagits fram utifrån medborgarnas initiativ. Det är Malmö stad som äger processen och på så vis Malmö stad, i samråd med politiska faktorer, som i slutändan står för beslutsfattandet.

6.2 Hur kan ett ökat medborgardeltagande bidra till en demokratisk och socialt hållbar stadsplanering?

Det teoretiska ramverket visar på att det finns riktlinjer och metoder för hur ett utökat deltagande kan bidra till en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering. Med detta sagt finns det inget direkt svar på hur detta deltagande ska se ut. Den bakomliggande tanken för metodvalet inom Amiralstaden tar sin grund i det ofta otillräckliga skapandet av delaktighet och involvering i planprocesser (Hydén, 2018). Inom Amiralstaden har medborgardeltagandet utökats genom att kontinuerligt arbeta med kunskapsallianser.

För att arbeta mot en socialt hållbar stad och de värdegrunder där denna vilar menar Abrahamsson (2016) att ett ökat medskapande och dialoger i processer för samhällsstyrning krävs. Sveriges ökade sociala polarisering och värdegrundskonflikter innebär ett nytt behov av inkludering av perspektiv från de sociala grupper som känner sig utestängda i staden och samhällets processer. Att inkludera medborgare som påverkas av planeringsprocesser kan på så vis vara ett medel för att stärka den sociala hållbarheten. Detta är också något som lyfts av Young (2000), som menar att medborgardeltagande kan vara ett sätt att identifiera rättvisa lösningar till problem i en särskild social kontext. Som lyfts av forskaren Luigi Bobbio (2019) menar också jag att ett utökat deltagande har möjlighet att motverka de problem som den representativa demokratin präglas av idag, exempelvis genom en direkt involvering av medborgare i offentliga val där deras expertis och lokala kunskap tas tillvara. Inkludering av olika differentierade sociala grupper i politiska diskussioner och beslutsfattande ökar också sannolikheten för främjande av rättvisa då allas intressen beaktas (Young, 2000). Att förstärka medborgarens röst och delaktighet tidigt i processer kan utöka samspelet mellan olika kunskapssystem, något som jag tydligt identifierat i Amiralstadens arbete med kunskapsallianser (Berman, 2017). När deltagande utförs med en bred representation ökar inflytandet och möjligheter till missgynnade grupper i samhället, något som i sin tur kan stärka demokrati så väl som den sociala hållbarheten (Arnstein, 1969). Genom ett utökat

medborgardeltagande kan på så vis individen få en större möjlighet att i viss mån förändra sin verklighet och påverka sin livssituation, något som i sin tur kan ge upphov till en mer jämlik stad. När medborgardeltagandet går bort från klassiska dialogprocesser och istället fokuserar på långsiktiga gemensamma processer, kunskapsöverföring och utökad medborgarmakt menar jag därför att en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering blir möjlig.

6.3 Reflektioner

Med basis i Arnsteins och Bermans modeller för medborgarmakt och medborgardeltagande är det tydligt att det finns en genomgående tanke om att traditionella maktinstitutioner så som politiker och stadsbyggnadskontor bör delegera makt och beslutsfattande till invånarna. Detta menar jag kan vara en viktig del i att realisera medborgares behov och önskemål, men jag vill också ifrågasätta huruvida detta är genomförbart i Sverige idag. Att delegera mer makt till folket är en stor demokratisk förändring. Vid analys av Amiralstaden menar jag att det genom det utökade medborgardeltagandet finns goda möjligheter till en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering – detta trots att maktrelationer, hierarki och rätt till beslutsfattande i stor del står kvar likt i traditionella planeringsprocesser. Denna typ av medborgardeltagande kan kritiseras då många menar att det tar makt från den representativa demokratin. Samtidigt upplever många medborgare att de inte blir lyssnade till och att en sann involvering sällan sker. Detta väcker i sin tur nya frågor; Hur stor makt kan och bör egentligen delegeras till medborgare i svensk stadsplanering?

Avslutningsvis vill jag poängtera att ett utökat medborgardeltagande kan se ut på många olika sätt. En process blir inte automatiskt demokratisk och socialt hållbar för att en dialogprocess eller metod för deltagande förändras. För att dessa möjligheter ska finnas menar jag att andra faktorer också spelar in; när i processen deltagarna inkluderas, hur representationen ser ut, tillit och respekt mellan samtliga deltagare samt inkludering av lokal kunskap och behov i slutresultatet. Det är också av största vikt att metoder för medborgardeltagande anpassas utefter sina specifika geografier och lokala och sociala förutsättningar.

6.4 Vidare forskning

Här presenteras förslag på vidare forskning i relation till ämnet som kan vara intressant för framtida studier.

6.4.1 Vidare intervjuer

Då detta projekt handlar om medborgardeltagande hade det vid vidare forskning varit mycket intressant att intervjua medborgare som deltagit. Detta kan ge en tydligare inblick i hur medborgarna upplever planeringsprocessen, samt hur deras rum för inflytande och makt över processen sett ut. Vidare hade det varit intressant att intervjua en stor variation av inblandade aktörer, detta för att ge en tydligare inblick i huruvida aktörerna uppfattar arbetet på olika sätt. Genom dessa intervjuer hade hinder, framgångar och lärdomar kunnat analyseras i en tydligare utsträckning, något som också varit användbart för vidare metodutveckling.

6.4.2 Analys av Amiralstadsens slutresultat

I och med att Amiralstaden är ett pågående stadsbyggnadsprojekt saknas idag bestämmelser och underlag för hur resultatet kommer att se ut. I och med detta hade det varit intressant att vid projektets slutskede forska i om och hur det förändrade deltagandet också förändrade slutresultatet. Den huvudsakliga makten har inom projektet legat kvar hos traditionella maktinstitutioner. Det hade på så vis varit intressant att se hur stort inflytande kunskapsallianserna haft, samt vilka slutgiltiga beslut som har en grund i dessa.

6.4.3 Andra metoder för medborgardeltagande

Då denna uppsats är en fallstudie berörande Amiralstadsens planeringsprocess har ett tydligt fokus på kunskapsallianser skett. Då participationsdesign är något som influerat utformningen av Amiralstadsens deltagandeprocess hade vidare forskning kring disciplinen varit mycket intressant. Genom att exempelvis studera andra fall som haft en tydligare utgångspunkt i participationsdesignen hade forskaren kunnat undersöka om och hur det utökade demokratin inom planeringsprocessen. Vidare hade det varit intressant att studera andra stadsbyggnadsprojekt som genom andra metoder arbetat med ett utökade medborgardeltagande. Med utökade kunskap om de alternativ som finns och hur de har fungerat i olika fall kan det vidare underlätta för kommuner att skapa nya metoder för deltagande inom lokala projekt.

Referenser

Abrahamsson, Hans (2016): *Vår tids stora samhällsomdaning*, Sveriges kommuner och landsting.

Arnstein, Sherry (1969): *A Ladder of Citizen Participation*, I *The city reader*, LeGates, Richard T. & Stout, Frederic (red.), 5., uppl., London: Routledge, 2010.

Berman, Tal (2017): *Public Participation as a Tool for Integrating Local Knowledge into Spatial Planning*, *Planning, Participation, and Knowledge*, Cham: Springer.

Bobbio, Luigi (2019): *Designing effective public participation*, i *Policy and Society*, vol. 38, 41-57, London: Routledge.

Bohlin, Henrik (2009): *Tyst kunskap – ett mångtydigt begrepp*, I *Södertörn Studies in Practical Knowledge*, 55-84, Huddinge: Södertörns högskola.

Halse, Joachim, Brandt, Eva, Clark, Brandon, Binder, Thomas (2010): *Rehearsing the future*, (red.), Köpenhamn: The Danish Design School Press.

Bryman, Alan (2018): *Samhällsvetenskapliga metoder*, 3., uppl., Malmö: Liber AB.

Bryman, Alan (2008): *Samhällsvetenskapliga metoder*, 2., uppl., Malmö: Liber AB.

Denscombe, Martyn (2009): *Forskningshandboken- för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*, 2., uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Ehn, Pelle, Nilsson, Elisabeth, and Topgaard Richard (2014): *Making Futures; Marginal Notes on Innovation, Design and Democracy*, (red.). Massachusetts: MIT Press.

Folkhälsomyndigheten (2018): *Vad är social hållbarhet för oss?*

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/motesplats-social-hallbarhet/social-hallbarhet/>,
Hämtad: 2019-03-10

Hydén, Jacob (2018): *Kunskapsallianser utvecklar Amiralsstaden*, Publicerad 2019-01-28, <https://hallbarstad.se/amiralsstaden/kunskapsallianser-utvecklar-amiralsstaden/>, Hämtad: 2019-03-20.

Klasson, Mattias (2016): *Kommunikativ demokrati – ett verktyg i planeringen*, <https://hallbarstad.se/stadens-utmaningar/kommunikativ-demokrati-ett-verktyg-i-planeringsprocessen/>, Hämtad: 2019-03-11.

Kotus, Jacek, Sowada, Tomasz (2017): *Behavioural model of collaborative urban management: extending the concept of Arnstein's ladder*, i *Cities* 65, 78-76. Poznań: Department of Human Spatial Behaviour, Amad Mickiewicz University.

Malmö stad (2017): *Amiralsstadens reflektioner*.

Malmö stad (2018): *Amiralsstaden – Mål och värden*

Malmö stad (2013): *Malmös väg mot en hållbar framtid*, Stigendal, Mikael, Östergren, Per-Olof (red).

May, Tim (2013): *Samhällsvetenskaplig forskning*, 2., [rev. och uppdaterade] uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Mellanplats (2013): *Framtiden är redan här*, <http://www.mellanplats.se/bok/>, Hämtad: 2019-05-10.

Munthe, Nils (2019): *Medborgardialog i komplexa frågor*, Sveriges kommuner och landsting.

Niedomyśl, Thomas, Östh, John, Amcoff, Jan (2015): *Boendesegregationen i Skåne*, Region Skåne.

Renstam, Jens, Wästerfors, David (2015): *Från stoff till studie*, 1:2., uppl., Lund: Studentlitteratur AB.

Roberts, Paula, Priest, Helena (2006): *Reliability and validity in research*. I *Nursing Standard*. Vol 20, 41-45.

Sanders, E.B, Stappers, P.J (2008): *Co-creation and the new landscapes of design*, Vol. 4, No. 1, 5–18, Tyler & Francis group.

Simonsen J, Svabo C, Malou Strandvad S, Samson K, Hertzum M, Hansen O.E (2001): *Situated design methods*, (red.), Massachusetts: MIT Press.

SOU 2000:1 (2000): *En uthållig demokrati! – politik för folkstyre på 2000-talet*. Demokratiutredningen.

Stigendal, Mikael (2016): *Samverkan för att lösa problem med innanförskapet*, Malmö: Malmö universitet.

Stenberg, Jenny, Abrahamsson, Hans, Benesch, Henric, Berg, Martin, Castell, Pål, Corkhill Emma, Danielsson, Sara, Fridén, Anna, Heed Styffe, Rakel, Jadelius, Lars, Larberg, Vanja, Tahvilzadeh, Nazem (2013): *Framtiden är redan här*, Göteborg: Majornas Grafiska AB.

Tjora, Aksel (2012): *Från nyfikenhet till systematisk kunskap*, Lund: Studentlitteratur AB

Young, Iris Marion (2000): *Inclusion and democracy*, Oxford: Oxford University Press, Oxford.

Muntliga källor

Intervju 1. 2019-04-16.

Wahlstedt, Thomas; projektledare för Amiralstaden, anställd planarkitekt, Malmö stad.

Wahlstedt, Anna; processledare för Amiralstaden, anställd vid Miljöförvaltningen, Malmö stad.

Intervju 2. 2019-04-26

Smedberg, Alicia; processledare för Amiralstaden, doktorand vid Malmö universitet.

Figurer

Figur 1.

Arnstein, Sherry (1969): *A Ladder of Citizen Participation*, I The city reader, LeGates, Richard T. & Stout, Frederic (red.), 5t., uppl., London: Routledge, 2010. Bild från s. 26.

Figur 2.

Berman, Tal (2017): *Public Participation as a Tool for Integrating Local Knowledge into Spatial Planning Planning, Participation, and Knowledge*, Cham: Springer. Bild från s. 203.

Figur 3.

Malmö stad (2018): *Amiralsstaden – Mål och värden*, Bild från s. 6.

Bilagor

Intervjuguide 1. 2019-04-16

1. *Vill du berätta lite om din roll hos Malmö stad?*
2. *Vad är din koppling till Amiralsstaden och hur har du deltagit i planeringsprocessen?*
3. *Har du själv deltagit i kunskapsallianser?*
  - 3.1 *Om ja - Hur?*
4. *Hur skiljer sig projektet från tidigare planeringsprojekt i Malmö?*
5. *Finns det någon inspirationskälla gällande medborgardeltagande från liknande projekt som ni använt er av inom Amiralsstaden?*
6. *Hur upplever du att det fungerat med ett brett deltagande så pass tidigt i processen?*
7. *Hur bjöd ni in medborgare och aktörer och hur har antal och representationen sett ut?*
8. *Hur upplever du utomstående aktörers deltagande i projektet? Hur har samspelet fungerat?*
9. *Hur upplever du att samspelet mellan planeringskontoret, politiker, aktörer och deltagare från civilsamhället fungerat?*
10. *I reflektionsdokumentet från 2017 står det att det en av de viktigaste sakerna att arbeta vidare med för projektet är entusiasm och bevarandet av relationer. Vet du hur detta genomfördes, samt om det fungerat?*
11. *Vilka framgångar kan du se i Amiralsstadens planeringsprocess hittills?*
12. *Vilka hinder har ni stött på under projektets gång?*
  - 12.1 *Hur har dessa hanterats?*
13. *Vilka lärdomar tar du med dig från projektet till framtida arbete?*
  - 13.1 *Finns det något du hade velat förändra?*
14. *Vart står projektet idag? Finns det enligt dig tecken på att det utökade medborgardeltagandet har påverkat planeringsprocessen i en positiv riktning?*
15. *Anser du att denna utformning av medborgardeltagande är lämpligt för andra projekt?*
  - 15.1 *Om nej – varför? Om ja – Är det möjligt?*
16. *Tror du att en planeringsprocess likt denna kan bidra till en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering?*

Intervjuguide 2. 2019-04-26

1. *Vill du berätta lite om dig själv och din bakgrund i deltagande design?*
2. *Ser du Amiralstadsens arbete med medborgardeltagande som en form av deltagande design?*
3. *Vad är din koppling till Amiralstaden och hur har du deltagit i planeringsprocessen?*
4. *Har du själv deltagit i kunskapsallianser?*
  14. *Om ja, Hur?*
5. *Hur skiljer sig projektet från tidigare planeringsprojekt i Malmö?*
6. *Finns det någon inspirationskälla gällande medborgardeltagande från liknande projekt som ni använt er av inom Amiralstaden?*
7. *Hur upplever du att det fungerat med ett brett deltagande så pass tidigt i processen?*
8. *Hur bjöd ni in medborgare och aktörer och hur har antal och representationen sett ut?*
9. *Hur upplever du utomstående aktörers deltagande i projektet? Hur har samspelet fungerat?*
10. *Hur upplever du att samspelet mellan planeringskontoret, politiker, aktörer och deltagare från civilsamhället fungerat?*
11. *I reflektionsdokumentet från 2017 står det att det en av de viktigaste sakerna att arbeta vidare med för projektet är entusiasm och bevarandet av relationer. Vet du hur detta genomfördes, samt om det fungerat?*
12. *Vilka framgångar kan du se i Amiralstadsens planeringsprocess hittills?*
13. *Vilka hinder har ni stött på under projektets gång?*
  - 13.1 *Hur har dessa hanterats?*
14. *Vilka lärdomar tar du med dig från projektet till framtida arbete?*
  - 14.1 *Finns det något du hade velat förändra?*
15. *Vart står projektet idag? Finns det enligt dig tecken på att det utökade medborgardeltagandet har påverkat planeringsprocessen i en positiv riktning?*
16. *Anser du att denna utformning av medborgardeltagande är lämpligt för andra projekt?*
  - 16.1 *Om nej – varför? Om ja – Är det möjligt?*
17. *Tror du att en planeringsprocess likt denna kan bidra till en mer demokratisk och socialt hållbar stadsplanering?*